

DIALÓG

Kresťanský diskusný a polemický mesačník

III. ročník ● 5/2010

VÝROČIA Dialóg mladých: Čo len zo mňa bude?

POČÚVAJ

www.radio7.sk

rádio 7
rádio pre život

Satelitné a internetové vysielanie pre vás:

- spravodajstvo
- svedectvá zo života
- duchovné úvahy
- kresťanská hudba

Banská Bystrica 107,7 MHz

Počúvajte nás a podporte naše vysielanie

satelit Astra 3A

Mediálny partner Dialógu

O B S A H

DISKUSNÉ FÓRUM 4

**DNES PRED
TISÍCROČIAMI 6**
Štefan Markuš

MALIAR 9
STRATENÉHO ZDRAVIA
Stano Lajda

VÝROČIA 12

KONFERENCIA CB 18

VOĽBY 2010 / III 19
Bohuslav Piatko

MICHAL ROHÁČEK 20

VEĽKONOČNÁ 22
HÁDANKA

NEOKLAMEŠ 26

DIALÓG MLADÝCH 27
Čo len zo mňa bude?

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €, (podľa zborových dotácií) **Individuálne objednávky:** cena + poštovné
PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET: 262 104 1859/1100, špecifický symbol 1010

Redakčná rada: Štefan Markuš (predseda), Tibor Máhrík, Bohuslav Piatko, Rastislav Števkó **Šéfredaktor:** Bohuslav Piatko,
sefredaktor@mesacnikdialog.sk **Redakcia:** Ľuboslava Straková, Jozef Uhlík, Eva Bechná, Barbara Turčíková (Žilina),
Gabriel Gajdoš (webmajster), e-mail: gabriel.gajdos@cb.sk

e-mail na redaktorov v tvare: priezvisko@mesacnikdialog.sk **Jazyková úprava:** Anna Matláková

Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko **Adresa redakcie:** Dialóg, Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, č. tel.: 02 207 11 468
e-mail: dialog@mesacnikdialog.sk, web: www.mesacnikdialog.sk **Vydavateľ:** Media Svatava, spol. s r.o. **Tlač:** Transmedic Slovakia, s.r.o.
Predná strana obálky: STANO LAJDA: Vzkriesenie Lazara **Zadná strana obálky:** STANO LAJDA: Koničky

EV: 2670/08 ISSN: 1337-6985

O nás

Neviem, aké filmy máte radi vy.

Ja obľubujem tie, čo sa končia happyendom. Najlepšie, ak sa zakladajú na skutočnej udalosti. Hlavný hrdina v nich neporaziteľne kráča za svojím cieľom. Mám pri ňom istotu, že dobro nakoniec zvíťazí nad zlom.

Nemôže chýbať strhujúca akcia. Mysteriózne či sci-fi prvky sú vítaným spestrením. Fajn, keď je tam aj trocha romantiky pri večernom ohni. A samozrejme – láska. Tá je tým, čo nášho hrdinu motivuje prekonávať všetky prekážky a nástrahy...

Nie, nerozumieme si. Zbytočne ma podozrievate z toho, že som si obľúbil iluzórne predstavy, tie prostoduché priehlľadné scenáre, podobné ako vajce vajcu, ktoré naše televízie nakupujú za lacný peniaz vo výpredaji svetovej kinematografie. Nemám na mysli ani nič z hitov Hollywoodskej produkcie, súťažiacie o čo najdrahšie výpravy, najvyššie počty divákov či najkratší čas, za ktorý sa úspešným tvorcom vrátia náklady a ďalej už len zarábajú. Moje požiadavky v podstate spĺňa iba jedno dielo. Volá sa Umučenie Krista.

Ten film som videl už ikskrát. Nemôžem si však pomôcť. Občas ho musím vidieť znova a znova. Napriek desivému názvu aj obsahu mi nejako zvlášťne dodáva silu, ktorú potrebujem k životu. Dokáže ma veľmi rýchlo dostať do formy, keď sa mi rozostrí optika života. Keď na mňa zaútočí konglomerát emócií, nenaplnených predstáv a očakávaní a ja sa z ich útoku potrebujem pozviechať.

Ten príbeh ma vždy vráti k tomu, kým som. Napriek tomu, že vo filme nikde neúčinkujem a v titulkoch nenájdete moje meno, cítim, že tu ide o mňa. Som totižto *vyvolený*. Hlavný hrdina ide a ťažko zápasí, aby ma získal. Nevyhne sa žiadnej útrape, hoci by v ktorejkoľvek sekunde mohol povedať – *dost! Tu končím!* A na to berte jed, že na myseľ mu to prišlo možno tisíckrát.

Preto ho obdivujem. Žasnem nad jeho rozhodnosťou, akčnosťou, odhodlaním – hlavne preto, že je taký *kvôli mne*. Mám sa rád a mám rád, keď ma aj druhí majú radi. Obzvlášť, ak kvôli mne podstúpia niečo náročné, obetujú niečo cenné. A tomuto to išlo. Som mu vďačný.

Môj obdiv neznižuje ani vedomie, že tých vyvolených je nás viac. Niekedy ukradomky sledujem, čo ho zaujalo na tých ostatných, že aj pre nich podstúpil tak hrdinský výkon. Čím sú zaujímaví práve oni? Čím som zaujímavý ja? Neviem, dodnes som to neobjavil.

Ale možno mi pomôžete vy. Možno viete niečo, na čo som neprišiel. Lebo vraj aj vy ste tam, niekde v tom filme, boli. Že vraj tam bol každý človek.

Neveríte?

Skúste si ten príbeh pozrieť!

Možno tam ide aj o vás.

RASTISLAV
ŠTEVKO
(CB Levice)

PÍŠETE, REAGUJETE, DISKUTUJETE

WWW.MESACNIKDIALOG.SK

AD: EVOLÚCIA A STVORENIE (DIALÓG 6–7/2009, 8–9/2009, 11/2009, 3/2010)

Viem, že táto téma je citlivá a nedosiahneme zhodu názorov, ale redakcia Dialógu zrejme chce, aby sa diskutovalo aj na také citlivé témy. V čísle 8–9/2009 som prispel do diskusie svojím názorom. V číslach 11/2009 a 3/2010 som si prečítal 2 príspevky, ktoré podľa kontextu aspoň čiastočne reagujú na môj názor tak, že ho nechceme posúvať do nesprávneho významu. Preto považujem za potrebné pridať pokračovanie a vysvetliť niektoré myšlienky. Zacitoval by som z krátkeho príspevku čitateľa tiež v čísle 8-9/2009: „Sú tu prezentované dva diametrálne odlišné pohľady kresťanov, medzi ktorými asi nie je možný kompromis... Čo s tým?“ Pisateľ pridáva konštatovanie, že jeden tábor odsudzuje názor opačného tábora až tak, že ho považuje za nekresťanský. Tento príspevok krátko a výstižne opisuje našu situáciu.

Mne ide práve o nájdenie kompromisu, ktorý by mohol byť akceptovateľný všetkými. To si však vyžaduje od všetkých diskutujúcich tolerantný postoj k názorom iných. Predpokladám, že čitatelia Dialógu sú ľudia s konzervatívnym zmýšľaním. Konzervatívny postoj je pevný, trvácny a obyčajne sa nesprávne chápe ako nemenný, nezmeniteľný. Zabúdame na kritické posudzovanie a prehodnocovanie. Mali by sme neustále pochybovať o názoroch iných a tiež o svojom názore, konfrontovať ho s novými skutočnosťami, novými súvislosťami. Predložená polemika v téme *Evolúcia a stvorenie* je

čierno-biela. Buď som veriaci a Biblia je jedinou pravdou, alebo nie som veriaci. Lenže svet nie je čierno-biely, ale farebný, je v ňom miesta pre každého. Čo s tým? Ako by sme mali zmeniť polemiku v tejto téme? Ďakujem za kompliment, vraj som elegantne izoloval vedu od viery (reakcia v čísle 3/2010). Teraz by som chcel vysvetliť, prečo vymedzujem vedu a viere oddelené úlohy. Ak by som mal vidieť svet čierno-bielo a stál by som výlučne na strane viery, Biblia by bola pre mňa jedinou pravdou, autoritou. Potom by som zrejme mal zahodiť doterajšie roky štúdia, aj svoju prácu, veľkú časť života, pretože aj moje štúdium aj moja práca sú postavené na vede a tú by som mal považovať za nepravdivú. Pýtam sa: Je celá veda postavená na nepravde, či len časť? Ak je iba časť vedy nepravdivá, tak sa pýtam, čo je vo vede nepravdivé, čo je pravdivé a prečo? Vznik sveta a života (evolúcia alebo stvorenie) je typickou spornou otázkou.

V škole nás učili, že $1+1=2$ a zrejme každý z nás to berie ako fakt. Nemusím síce vedieť, ako sa vypočíta pohyb družice okolo Zeme, ale fyzici to vedia, družice lietajú, je to overené, tak fyzikom dôverujem. Viem ja (laik) posúdiť vypočítaný vek Zeme, vesmíru? Kde beriem ako laik odvahu posudzovať pravdivosť vedy v celku, keď uznávaní vedci sa vyjadrujú len ku svojej vednej oblasti a vždy opatrne, uvážlivo? Natíska sa povedať, že Biblia je pre mňa autoritou, a to, čo je v nej napísané, je pravda, bez ohľadu na vedu. Moja otázka znie, či význam biblických textov je vždy presný

a doslovný tak, ako to čítame. Moja otázka nemala v dávnej minulosti veľký zmysel, lebo nebolo vedeckých poznatkov, ktoré by boli v rozpore s textom Biblie. Možno preto si Biblia získala takú absolútnu autoritu. Dnes máme vedecké poznatky, ktoré sú v rozpore s doslovným znením Biblie a v budúcnosti ich bude ešte viac. Čo s tým chceme robiť? Zahodiť vedu? Alebo zahodiť Bibliu? Podľa mňa ani jedno riešenie z týchto dvoch nie je správne.

Text Biblie je dlhý. Je napísaný tak, aby mu rozumeli všetci ľudia, aj po preložení do cudzích jazykov a aby ostal zrozumiteľným po tisícročia. Je to nadľudská úloha... Božie slovo. Je zrejme, že text musí byť jednoduchý a musí obsahovať veľa opisov, prirovnaní a zjednodušení, aby sa v ňom nevyskytovali ťažké pojmy. Aj tak nájdeme chyby v prekladoch Biblie, alebo odlišne chápaný význam slov v texte.

Ako by sa dala Biblia charakterizovať jednou vetou? Napríklad aj takto: Biblia je náukou o zmysle života človeka. Podľa toho sú zvolené slová v nej. Ak by Biblia podávala presnú a doslovnú odpoveď aj na otázky o vzniku vesmíru, popise sveta, pôvode života a mala by aspoň v týchto základných otázkach poskytovať úplnú, vyčerpávajúcu odpoveď, potom by sa nutne stala zložitou, ťažko čitateľnou, pre mnohých ľudí nezrozumiteľnou. Preto si myslím, že opis vzniku sveta v Biblii je úvodný, poskytuje príbeh pre čitateľa, aby ľahšie pochopil význam toho, o čom Biblia hovorí ako o zmysle života, o Bohu. Opis sveta v Biblii je ľahko zrozumiteľným, ale zjednodušeným,

nepresným textom – je sprievodným a doplnkovým textom k viere.

V mojom príspevku som napísal, že Biblia nie je encyklopédiou všetkého. Na otázku, či je Biblia pravdivá odpovedám tak, že je síce pravdivá, ale nie doslovne pravdivá, lebo poskytuje zjednodušené, obrazné odpovede, poskytuje len podstatu celej pravdy a detaily sú nejasné. Nedovoliť si tvrdiť, že Biblia obsahuje nepravdu. Myslím si, že úlohou Biblie nie je poskytovať nám celú a úplnú Pravdu. Zleniveli by sme. Detaily máme objaviť sami počas svojho života, veď preto sme dostali slobodnú vôľu.

Biblia je návod na použitie života. Vrátim sa na začiatok a ukážem, ako si predstavujem oddelené úlohy vedy a viery. Vznik vesmíru z pohľadu fyziky (vedy) nepotrebuje Boha. Fyzika má jasne stanovené hranice a popisuje len fyzikálny-hmotný svet. Každé fyzikálne (vedecké) tvrdenie musí byť dokázateľné alebo vyvrátené a tvrdenia o Bohu také nie sú, teda nepatria do fyziky. Fyzika popisuje svet zo svojho pohľadu, ktorý som označil otázkou *Ako vznikol svet, ako funguje svet?*. Keď si fyzika povie svoje, môžem sa pýtať inú otázku: *Aký zmysel má svet?*

Toto je úlohou viery. Ale už nie vedy. Zjednodušene sa môžem opýtať dve odlišné otázky takto: Ako? Prečo? Tretia výhrada v reakcii z čísla 3/2010 sa týka môjho zaradenia biblického opisu vzniku sveta medzi mytologické opisy. A prečo nie? Kde mám brať istotu, že všetky mytológie primitívnych ľudí sú nepravdivé príbehy a len biblický opis je jediný pravdivý? Čo majú povedať iní – moslim, budhista, hinduista, alebo aj všetky primitívne kmene? Veď oni zrejme tiež považujú svoju vieru za správnu, pravdivú a ostatné za nepravdy. Ja sa chcem vyhnúť konfrontácii kresťanskej viery s inými svetonázormi, radšej hľadám spoločné znaky a nie odlišné. Preto považujem biblický opis vzniku vesmíru za rovnako pravdivý ako iné mytologické opisy, ak sú dostatočne podobné a dajú sa „preložiť“ do biblického jazyka. Nie je to znevážením Biblie, ale ukázaním, že aj iné národy veria biblickým tvrdeniam, lebo tie

ich mytológie sú podobné knihe Genesis. Kresťanov by to malo tešiť. Z iných mytológií sa pokúšam vybrať spoločný základ, ktorý nebude odporovať Biblii, nebude odporovať viere, ale ani vede. Takáto mytológia by mala stáť mimo fyziky. Mohli by sme ju označiť ako metafyziku, z ktorej fyzika vychádza, ale nezávisí na nej. Metafyzika môže byť spoločným základom pre vedu aj vieru, aby aj viera aj veda mali rovnaké pojmy, ktoré môžu používať nezávisle na sebe a tiež spoločne. Keď viem zodpovedať samostatne na položené dve otázky vedy a viery (*Ako?* a *Prečo?*), môžem z nich pre seba urobiť zjednotenú otázku so zjednotenou odpoveďou. Ak som doteraz nemiešal vedu s vierou, nemal by nastať konflikt a odpovede by sa mali dopĺňať. Protirečiť si budú len v tom prípade, ak som vymedzil vede a viere nesprávne úlohy – ak veda nevhodne zasahuje do viery, alebo viera nevhodne zasahuje do vedy.

Prvý príklad v reakcii v čísle 3/2010 o duši by som interpretoval inak: Neurológia (veda) popisuje, ako vznikne vedomie v mozgu človeka, že je to autonómny stav neurónovej siete dostatočnej zložitosti, psychológia (veda) popisuje funkcie vedomia a viera popisuje, prečo človek potrebuje vedomie-dušu nehmotnej povahy, pričom duša je iným pomenovaním toho istého, čo veda síce opisuje, ale nevie definovať úplne – vzájomne si tieto definície neprotirečia, ale dopĺňajú sa a pre človeka majú pravdivý význam spolu, lebo takto môžeme popísať aj živočíšny život aj city, duchovný život naraz. Pri vzájomnom dopĺňaní sa vedy a viery vieme vysloviť plnohodnotný zmysel života človeka – biologický (vedecký) je v prežití jednotlivca, prežití druhu a teologický je v morálnom ideále, v citoch, v láske. Oddelujem vedu a vieru preto, aby som mal z čoho zložiť bezosporný plnohodnotný zmysel života.

V Dialógu 6-7/2009 a v diskusii v čísle 11/2009 sa spomína inteligentný dizajn ako jedna forma kompromisu medzi vedou a vierou. Ja tu vidím kľúčový nedostatok

v nevhodnom prelínaní vedy a viery, citujem z príspevku: *„Inteligentný dizajn sa pokladá za nástroj vedy, ktorým skúma pôvod zložitých biologických sústav. Príčinu ich existencie pripisuje zásahu vyššej inteligencie.“* Teda vedecké skúmanie je ovplyvnené vierou a viera sa dokazuje vedecky – to je podľa mňa nesprávne. Ďalej citujem z príspevku v čísle 11/2009: *„Veď súčasná moderná veda poskytuje jedinečné dôkazy pre kreacionizmus (ako napr.: zrod času a priestoru, fenomén rastu entropie, presné nastavenie fyzikálnych konštant vo vesmíre a pod.) a tie by sme mali uprednostňovať...“*

Súhlasím s kritikou inteligentného dizajnu, ale zásadne nie touto cestou. Ani jeden z vymenovaných príkladov nespĺňa kritériá na vedecké dôkazy. Vedou sa nedá dokázať stvorenie sveta (stvoriteľom-Bohom).

Kreacionizmus je svetonázorom v pôsobnosti viery, nie vedy. Na zrod času a priestoru z pohľadu fyziky nepotrebujeme stvoriteľa. Entropia je abstraktnou fyzikálnou veličinou, ktorej hodnota je dôsledkom a nie príčinou javov. Presné nastavenie fyzikálnych veličín (antropický princíp) je len jedinečné pozorovanie, ktoré sa nedá chápať ako zákonitosť, je v rozpore s Koperníkovým princípom, podľa ktorého nie sme vo vesmíre na jedinečnom, významnom mieste, každé miesto vo vesmíre je rovnako významné). Zatiaľ nemáme vedeckú odpoveď, prečo sme vo vesmíre jediní a práve tu. Táto otázka zrejme prináleží viere.

Môj príspevok by som uzavrel myšlienkou: Viera je pre vedca inšpiráciou, akou cestou sa má vydať pri hľadaní odpovedí vo vede. Viera poskytuje vedcovi hlbší zmysel toho, čo mu dáva veda. Ale pozor, viera nie je správnu odpoveďou na akúkoľvek otázku. Nemiešajme vedu a vieru dokopy.

Biblia je vraj božím slovom, zjavou Pravdou. Mne to nestačí. K viere patria pochybnosti, aj diskusia. Som rád, že existuje Dialóg...

Martin Šechný, Prešov

SÁRA ABRAHÁMOVA ALEBO POHREBY, CINTORÍNY, HROMADNÉ HROBY.

ŠTEFAN MARKUŠ

Parte z poštovej schránky oznamovalo smrť a dátum pohrebu spolužiaka. O jeho súkromnom živote a záľubách vedel málokto, veď životné cesty bývalých kamarátov sa po maturitách zvyčajne rozídu. Krátko pred jubilejnou oslavou 50. výročia maturit, správu o udalosti, ktorú lekári nazývajú *exitus* (východ), celá bývalá IV. A prijala s úžasom. „Neuveriteľné, veď som ho minulý týždeň stretol v banke“ – hovoril jeden. Jeho pohreb bol podobne prekvapujúci ako tá správa na papieri s čiernym okrajom. Smútočná hala krematória sa zmenila na koncertnú sálu. Počúvali sme džez. Rodina a príbuzní sedeli v laviciach, ostatní stáli a začudovane sa obzerali. K rečníckemu pultu nik nepristúpil, iba z reproduktorov zneli staré melódie amerických džezmenov. Jedna skladba za druhou – s krátkymi prestávkami. Zdalo sa, že kňaz, alebo rečník s rozlúčkovým príhovorom zmeškal autobus a rezkou hudbou iba vyplňujeme čas. Po polhodine zaujímavého koncertu, zariadenec krematória poďišiel k rakve, uklonil sa a sediacim pokynul. Všetci sme povstali. Nastala chvíľa poslednej úcty. Hrali záverečnú skladbu a rakva začala klesať. Louis Armstrong, chrapľavým hlasom spieval známu dixi pieseň „Keď sväťti pochodujú...“ Spolužiakov syn čudujúcim sa hosťom prezradil, že „otec si to takto želal“. Všetci, čo sa v ostatných rokoch s ním nestretávali pochopili, že Laco bol veľkým fanúšikom džezu. Aspoň niečo z jeho minulosti. Žil šesťdesiatpäť rokov a miloval džez. Laca už niet, džezové melódie zostali.

Cintoríny

Celkom inú skúsenosť človek zažije pri návšteve Arlingtonského cintorína vo Washingtone. Malá orientačná mapa na zadnej strane vstupenky návštevníka upozorní aj na pamätník siedmich amerických astronautov, ktorí tragicky zahynuli krátko po štarte raketoplánu. Do bieleho mramoru vyryli sedem mien a dátum katastrofy. Ich telesné pozostatky sa rozplynuli vo vesmíre. Ocitli sa mimo dosahu gravitačných síl modrej planéty. Česť ich pamiatke! Taká je funkcia cintorínov. Hovoria o rea-

lite, ktorá pominula. Na pomník nemohli napísať R. I. P. (Odpočívaj v pokoji), lebo ich pozostatky sú v neznáme. Stačí vedieť, že raz tu boli a teraz sú nevedno kde. Niekde inde.

Iným príkladom je súkromný cintorín uhorského grófskeho rodu Sztárayovcov na Zemplíne. Veľkostatkár Gábor Sztáray väčšinou žil v Michalovciach a v dedine Trnava vlastnil pol'ovnícky kaštieľ. Bol vášnivým pol'ovníkom a v Slaneckom pohorí dlho naháňal exemplárneho kanca. Nakoniec ho skolil a dedičom poručil, aby na tom istom mieste šťastného strelca pochovali. A stalo sa tak. Nad dedinou, vysoko v horách založili súkromný cintorín šľachtického rodu s „modrou krvou“. Iniciátor projektu, unudený Gábor si zrejme želal, aby i po smrti sa mohol zhora pozerat' na svojich poddaných.

Masové hroby nevinných

Sú však aj také cintoríny, kde nemali byť nikdy kríže ani informácie o osobách. Katyň, Osvienčim, Srebrenica a iné masové hroby sú výkrikom nielen dávnej histórie. Tie miesta skôr hovoria o hrobároch, ktorí možno ešte žijú. Svet sa o ich činoch dozvedá *ex post*, oneskorene. Pohrebiská podobného typu vymysleli vo viere, že ich nikto neobjaví. O hrôzach etnických čistiek, navyše ak boli súčasťou ideológie diktátorov s xenofóbnymi vlastnosťami, neslobodno vedieť. Vrahovia svojim obetiam odopierajú slušný pohreb, majú zmiznúť zo sveta bez mien a identity. Či si nezaslúžia pri rozlúčke aspoň slovo o ich minulosti? Prečo masoví zabijaci konajú v utajení? Na takú otázku nenachádzame adekvátnu odpoveď. Deformáciu myslenia v totalitných režimoch, hoci civilizovaných ľudí, sme v minulosti sami zažili. Udivene sme poznali, že ani kultúra, ani kresťanská tradícia zlo nedokáže pribrzdiť. Lekár, ktorý liečil spisovateľku a prekladateľku Zoru Jesenskú, v telefonickom rozhovore jej manželovi oznamoval: „...Ide totiž o to, že stav vašej ženy sa zhoršil. Nastala kritická situácia. Preto by bolo dobré, keby ste sem hneď prišli. Bolo by dobré, keby ste niekoho vzali so

sebou. Musíte ovšem (*nespisovné* „ovšem“ je *autentické* – pozn. autora) rátať s tým, že vaša žena je už mŕtva“ (Ján Rozner). Oznam je to nekultúrny, ale aspoň odznel.

Tí, čo zahrabávajú svoje obete do masových hrobov takúto odvahu nemajú. Ľudia ukrývajúci svoje skutky sa tak prehrešujú proti ľudským aj Božím zákonom. Aj proti Božím zákonom? Potrebujeme vari vedieť termíny pohrebov a poznať aj lokality cintorínov?

Hroby v Biblii

V Biblii nájdeme niekoľko rodokmeňov s menami otcov a ich synov. Zmienky o pohreboch sú ale výnimočné. Krásna Sára, Abraháмова žena, sa dožila vysokého veku (Gn 23, 1–20), a keď zomrela, jej manžel chystal pohreb. Jej náhlu smrť neočakával a nebol na takú udalosť ani pripravený. Je zaujímavé, že mnohí, už počas aktívneho života organizujú svoj pohreb. Objednajú si hrobné miesto, šporia peniaze na pohrebné výdavky, navrhnu nápis na pomníku. Winston S. Churchill nazval poslednú kapitolu svojho testamentu HOPE NONE (Niet nádeje). Napísal scenár k vlastnému pohrebu. Určil trať ulíc, po ktorých sa má truhla v Londýne prevážať, na akom katafalku a akým záprahom. Tiež poradie rečníkov aj melódie vojenských kapiel – proste všetky detaily pohrebného aktu. Aj naša mama si zažalala pieseň, akú jej na cintoríne máme zaspievať.

Abrahám, po dramatickej skúsenosti so synom Izákom na vrchu Mórija, zišiel z hory a „...vrátil sa k svojim sluhom a všetci spolu sa pobrali do Beér-Šebe, kde býval“ (Gn 22, 19). Zrejme sa vrátili na farmu. Sára žila inde, v dedine Kirjat-Arbe, a nevieme prečo tomu bolo tak.

Starí manželia vycítia, kedy sa blíži doba rozdelenia. Jeden z nich zomrie prvý. Výnimkou sú kolektívni samovrahovia (napr. Stefan Zweig s manželkou). Človek vo všeličom koná svojvoľne, je si však vedomý, že so smrťou sa nevyjednáva. Podvedome cítime, že prorok zvolaním: „Priprav sa na stretnutie so svojím Bohom“ niečo hovorí (Am 4, 12) a kresťanská cirkev nez dôrazňuje túto naliehavosť zbytočne. *Memento mori* je výzvou a nečudujeme sa, že sa stala súčasťou omšovej liturgie rím. kat. cirkvi. Sára zomrela, keď jej muž nebol doma. Nestihol sa s ňou ani rozlúčiť. Aká škoda. Nečakaná správa ho zastihla na odľahlom mieste v Beér-Šebe, ktorá je od Kirjat-Arbe vzdialená asi 50 km. Ponáhlal sa do domu manželky.

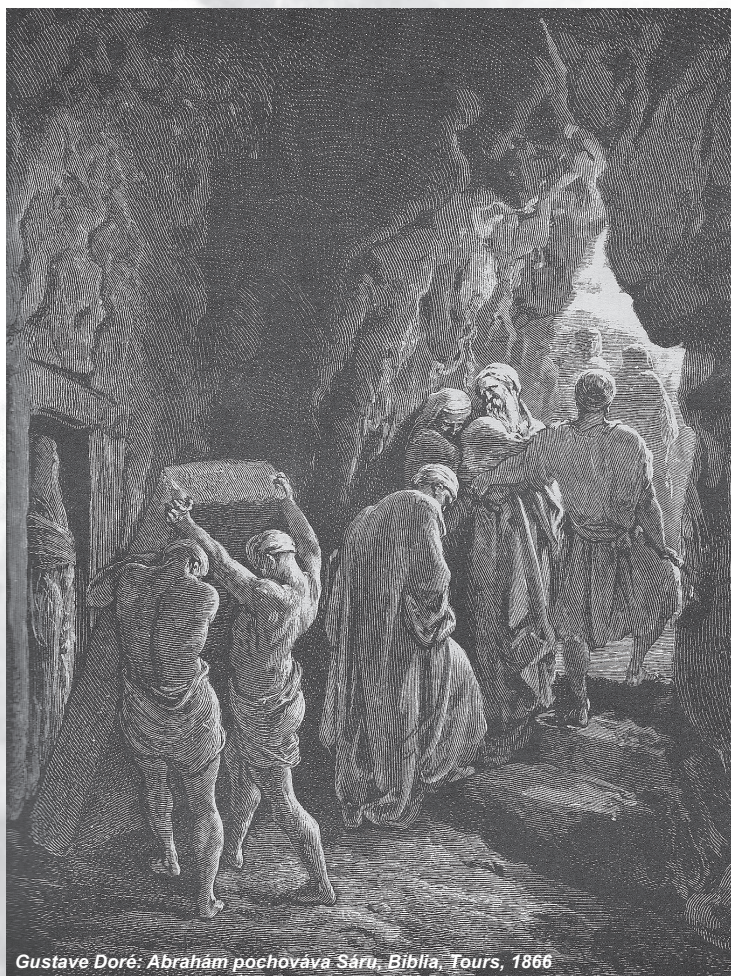
Rozlúčka so Sárrou

„Abrahám šiel žiaľovať za Sárrou a oplakávať ju“ – prirodzená reakcia starca po dlhoročnom šťastnom manželstve. Abrahám smútil (J. Roháček) a plakal. Smútok človek prežíva neviditeľne a ticho, nalieka viditeľne a nahlas. Je pozoruhodné, že Abrahám nevyronil slzu, keď mal obetovať svojho jediného syna, Izáka. Nad rakvou Sary však plakal. Aj Ježiš plakal, keď zomrel priateľ Lazar (J 11, 35). Zármutoť pri strate milovanej osoby ústi do náreku. Pláčeme v radoť aj v smútku. Niekedy vidíme slzy v očiach aj víťaza po vrcholnom športovom výkone.

Abrahám po čase zármutoť potlačil a začal konať. Musel nájsť vhodný hrob, cintorín. Rokuje s občanmi obce a hovorí: „Som medzi vami len cudzinec a prísť a- ▶

Arlingtonský národný cintorín, Virginia, USA

Gustave Doré: Abrahám pochováva Sárrou, Biblia, Tours, 1866

hovalec“ (Gn, 23, 4). Praotec Abrahám pri hľadaní pohrebneho miesta pre následné generácie tu naformuloval zmysluplnú otázku. Kde je človek vlastne doma a kde iba hosťom?

Čudujeme sa, ale Abrahám sa nezabýval v zaslúbenej zemi. Tento muž, v krajine zaslúbenej nevlastnil ani ár pôdy. Toto pripomenutie má zrejme hlbší zmysel. Pohan-skí Chetiti mu oponujú a opravujú ho: „*Pane, počuj nás. Ty si medzi nami ako Božie knieža*“. Abrahám sa pokladá za hosťa, miestni obyvatelia však tvrdia niečo iné. Z tejto diš-puty vyplýva jedno dôležité poučenie. Človek by mal žiť

niť. Abrahámov pohrebný príbeh ukazuje, že Boh koná suverénne. Hospodinovi nemožno konanie naplánovať ani načasovať. V prípade Abraháma začal plniť svoj sľub výnimočne zaujímavo. Prislúbená časť zeme prechádza do rúk vybraných vlastníkov pri pohrebe Abrahámovej manželky. Bola Hospodinovým darom, aj keď Abrahám za ňu zaplatil 400 strieborných. Do jaskyne Makpéla pochoval Sárú a po rokoch do nej uložili aj jeho (Gn 25, 9). Neskôr tam pochovali aj Izáka (Gn 35, 27, 29), Rebeku i Leu (Gn 49, 31), dokonca aj Jáкова (Gn 50, 13). Transfer majetku sa udial neobvykle a uvedomujeme si, že Abrahá-

V duchovnom živote kresťana sa stáva,
že vo svojej fantázii si vytvorí formu,
ako by mal Boh jeho potreby naplniť...

...Hospodinovi nemožno konanie naplánovať ani načasovať.

tak, aby jeho okolie o ňom hovorilo s uznaním. Veď seku-lárny svet sa vyslovuje o kvalitách kresťanov aj dnes. Tes-tuje ich schopnosti žiť v pozícii cudzincov. Vníma popri-tom ich prípravu na budúce občianstvo v Božom kráľovstve? Životný štýl veriacich ľudí v postmodernom svete má presvedčovať iných o tom, že okrem viditeľného sveta jestvuje aj bohatší – neviditeľný svet.

Osud rodu Abrahámovcov začal pred rokmi. Abrahám vedel o Božom zaslúbení už v Chárane, kam sa jeho otec presťahoval z Úr Chaldejského (Gn 12, 1n). Neskôr v Kanaáne mu Hospodin zopakoval dávny sľub: „*Túto krajinu dám tvojmu potomstvu*“ (Gn 12, 7). Paradoxom je, že za Abrahámovho pozemského života, do smrti Sárú, bol majiteľom iba tohto neviditeľného sľubu. Je tu všetko v poriadku? Boh jeho potomstvu predsa sľúbil celú zem a mal už syna. Ako sa vlastne plnia Božie zaslúbenia? Abrahám sa rozhodol kúpiť od Chetitov pole s jaskyňou pre rodinný hrob. Je darom niečo, začo platíme drahým kovom?

Boh koná

V duchovnom živote kresťana sa stáva, že vo svojej fan-tázii si vytvorí formu, ako by mal Boh jeho potreby napl-

movou kúpou poľa sa vlastne začali plniť Božie zaslúbe-nia o darovanej zemi. Boh meria čas inými hodinami ako ľudia. Sárin príbeh je poučením aj pre kresťanov postmo-derna. Je príkladom udalosti, pri ktorej sa zostávajúcím odovzdáva nejaký odkaz. Preto je niečo v neporiadku, ak sa pohreby dejú v utajení a komentárov.

Naša esej o pohreboch a cintorínoch je azda neobvyklá, ale k životu kresťanov patrí aj príprava na rozchod s váš-ňami života. Rozlúčka s milovanými osobami odovzdáva odkaz, ktorý si pri hrobách musíme nanovo prečítať – a to pri plnom telesnom a duševnom zdraví. Možno to znie rozporuplne, ale smutné príhody v živote pomáhajú k duchovnému dozrievaniu. Osobné hodiny sa raz zastavia a z rúk nám vypadnú veci, ktoré by sme radi mali so sebou neustále. Sárin pohreb nám pripomína, že tou pravou, zaslúbenou zemou je nebeský domov. Je pripomenutím, že prechod do Božieho kráľovstva nie je úplne zadarmo. Pohreby, cintoríny, hromadné hroby a truhla Sárú Abrahá-movej sú výzvou. Vieme akou?

Abrahám zaplatil za pole, i keď mu ho Boh zaslúbil darom. Veríme, že za „naše pole“ zaplatil cenu Boží Syn. Problémom je, či stojíme o túto cenu.

MALIAR STRATENÉHO ZDRAVIA

Foto: L. BECHNÝ: **Stano Lajda**
s manželkou Hankou

Ako sa narodí budúci akademický maliar? Kedy u teba zbadali prvé zárodky talentu?

Určite to musí byť človeku dané odkiaľsi zhora. Môj starý otec mal brata, ktorý vedel veľmi pekne maľovať. Keďže boli polovičné siroty, začiatkom prvej republiky bolo najjednoduchšie nechať synov vyštudovať za učiteľov. Strýko celý život veľmi pekne maľoval a všetci v rodine tvrdia, že som po ňom čosi podedil.

Starý otec tiež pekne kreslil, ale mal vážne problémy so zrakom. Jemu však môžem do veľkej miery ďakovať za to, kým som, lebo on, ako pedagóg so svojimi skúsenosťami hneď vycítil, čo v nás deťoch je a čo treba rozvíjať. Brata zaujímali elektrické zástrčky, spínače, žiarovky... Brával ho do dielne, kde spolu robili rôzne veci, ktorým ja dodnes vôbec nerozumiem. A u mňa zasa videl, že keď nájdem nejakú ceruzku, kreslím po stenách. Takže mi kupoval papiere, farbičky... Ale nikdy ma do ničoho nenútil. Vždy to položil tam, kde som sa pohyboval a vedel, že si to nájdem. Čiže, už keď som mal tri roky a brat päť, vedel rozpoznať naše dispozície a pomohol nám ich rozvíjať. Brat je elektrotechnický inžinier, ja akademický maliar...

Takže si začal kresliť už v ranom detstve. A mal si okrem kreslenia aj iné záujmy?

Napriek tomu, že si pamätám veľa vecí z najranejšieho detstva, vôbec neviem, kedy som začal kresliť, takže to muselo byť veľmi skoro.

Akademický maliar STANO LAJDA (1959)

sa narodil v Žiline, v evanjelickej rodine. Po štúdiu na VŠMU v Bratislave, odbor reštaurovanie maľby, pracoval najskôr ako reštaurátor a od roku 1990 je v slobodnom povolaní. Od 70-tych rokov vystavuje doma aj v zahraničí, ilustruje knihy, venuje sa pedagogickej činnosti. Pre svoj hlboký záujem o dielo Leonarda da Vinciho a najmä o jeho Poslednú večeru, býva častým hosťom na rôznych besedách, venovaných tejto téme. S manželkou Hankou má dvoch synov Juraja (18) a Mariána (22). Je členom žilinského zboru ECAV. Zhovárala sa s ním EVA BECHNÁ.

Možno dvojročný... Kade som chodil, tade som kreslil, všetko, čo som okolo seba videl: postavy, zvieratká... Starí rodičia mali veľa obrázkových kníh. Tam som napríklad objavil Tutanchamónu, ktorý ma veľmi zaujal už asi ako päť-šesťročného. Dokonca sme sa ho snažili so starým otcom vymodelovať z hliny a potom natrieť bronzom. Keď prišiel do kín film Winnetou, ktorý v tom období zasiahol skoro každé dieťa, odkresľoval som fotky z filmu. Od druhej triedy som začal chodiť do ľudovej školy umenia. Talent je vari nejakých desať percent úspechu, všetko ostatné je jeho rozvíjanie a brúsenie. Výtvarná tvorba tak začala dominovať nad všetkým ostatným, že azda okrem prírodopisu a zemepisu ma zaujímala len výtvarná výchova, na ktorú som sa vždy tešil. Naopak, s matematikou a fyzikou som sa nikdy neskamarátil (smiech). Pomáhal som s kresbami spolužiakom, keď si chceli zlepšiť známku, robil som nástenky, kroniky...

Keď spomínaš, že ťa už ako dieťa zaujala postava Tutanchamóna, napadá ťa, či sa už niekde tam nezačal prejavovať tvoj vzťah k starému umeniu...

Ako päťročné dieťa som toho o histórii veľa nevedel. Ale egyptské umenie bolo prvé staré umenie, ktoré ma nadchlo. Keď som mal desať rokov, dal mi starý otec takú maličkú reprodukciiu Poslednej večere od Leonarda da Vinciho. Bolo to ako väčšia poštová známka, čierno-biely obrázok, veľmi sa mi páčil. Musel som sa na to pozerať bratovým det-

ským drobnohl'adom, tie maličké hlavičky... Skúšal som to odkresľovať. Potom som doma objavil aj iné obrázky s podobným námetom. Začal som skúmať, prečo viacerí výtvarníci v histórii maľovali ten istý obraz a vždy trochu inak. O dva roky neskôr som v knižnici objavil knihu, kde bol odfotený originál da Vinciho Poslednej večere a ešte iné jeho obrazy a tam som zistil, aký je ten originál strašne zničený. Bol som nemilo prekvapený, lebo to vôbec nezodpovedalo tej krásne vypracovanej reprodukcii od starého otca. Vtedy som si uvedomil, že čím viac človek vie o nejakej veci, udalosti, historickej osobnosti, tým hlbšie preniká do jej podstaty. Zistil som, že tie mnohé obrázky, ktoré som našiel, sú len kópiami jedného originálu, ktorý je zničený, a preto sa všetci tí umelci snažia prísť na to, ako asi vyzeral. A od týchto čias mám veľmi rád rekonštrukcie. Zaujímajú ma egyptské pyramídy, mayské stavby... Fascinuje ma, keď sa vedci na základe svojich poznatkov snažia ukázať, ako tie staré stavby či praveké zvieratá vo svojej dobe asi vyzerali. Rekonštrukcie ruín starých hradov... Sám sa pokúšam urobiť rekonštrukciu Leonardovej Poslednej večere, z ktorej sa dodnes zachovalo len asi štyridsať percent. Je to mravčia, vysoko odborná práca, ale jej výsledky vyzerajú sľubne. Zatiaľ sa to nikomu úspešne nepodarilo. Takže dúfam...

Niekde som čítala, že o svoju prvú „rekonštrukciu“ Poslednej večere si sa pokúsil už v teenagerskom veku. ▶

Vtedy to bola len detská kópia inej kópie. Mal som 14 rokov.

Dokonca tieto rekonštrukcie a rôzne reprodukcie Leonardovej Poslednej večere zbieraš...

Od dvanástich rokov sa mi podarilo zozbierať asi 2000 kusov rôznych podôb toho istého obrazu od Leonarda. V mojej zbierke sú mozaiky, vitráže, gýče, textilie... mnohé kópie, ktoré vznikali počas piatich storočí. Niektoré sú veľmi pekné, seriózne, niektoré majú slabú výtvarnú úroveň. Je až smutné pozorovať, ako sa v druhej polovici 20. storočia autori viac zameriavajú na znevažovanie tohto obrazu. Aj keď si myslím, že tu nejde ani tak o znevažovanie vlastného obrazu, ako o znevažovanie Pána Ježiša a kresťanstva ako takého. Aj takéto kópie mám vo svojej zbierke. Nie preto, že by som sa s nimi stotožňoval, ale skôr preto, aby som vedel dokladovať a argumentovať, kam až môže zájsť ľudská zloba a hlúposť.

Nehraničí tvoj záujem o tento obraz s posadnutosťou až fanatizmom?

Nemôžem povedať, že by som sa tým išiel hlava-nehlava. Nikdy by som nekúpil nejakú reprodukciu za cenu, že by nemali byť zaplatené šeky alebo rodina nemala čo jesť. Ale zasa si myslím, že ak chce človek v živote niečo dosiahnuť, musí mať v sebe určitý zápal, ísť za vecou, lebo bez plného nasadenia sa žiadna robota či dokonca životný sen naplniť nedá. Polovičatosť je nanič. Napriek tomu je jej svet plný.

Ale vráťme sa k tvojmu osobnému príbehu. Podľa všetkého si nebol celkom bežným teenagerom svojej doby...

Mal som spolužiakov, ktorí sa zaujímali o dejepis, o určitú historickú epochu, ale asi nikto z mojich kamarátov nebol tak vyhranený ako ja. A nebol to záujem len o jeden obraz. Zaujímal som sa aj o dobu, v ktorej vznikol, o celú renesanciu, o vzťahy k iným Leonardovým dielam, k jeho predchodcom i nasledovníkom. A nielen o Leonarda, zaujímal ma aj Michelangelo, Raffael a iní, najmä

ranorenesanční umelci. Už vtedy som mal dosť dobré znalosti tohto historického obdobia. Vedel som, kto to bol Savonarola, ktorí pápeži po sebe nasledovali a keď sme mali v škole čítať v rámci povinnej literatúry nejaké budovateľské romány, radšej som si prečítal *Kameň a bolesť*.

Vzhl'adom na tieto tvoje vymedzené záujmy ma vôbec neprekvapuje, že si nakoniec išiel študovať reštaurátorstvo.

Veľmi som túžil ísť už na strednú umeleckú školu, ale zo zdravotných dôvodov rodičia uprednostnili domáce prostredie a gymnázium v Žiline. Tam som si tak trocha pretrpel tie štyri roky matiky, fyziky, chémie, ruštiny a potom sa pokúsil dostať sa na vysokú školu výtvarných umení. Prvý rok ma neprijali na malbu, čo som nakoniec celkom uvítal, lebo druhý rok už som sa prihlásil na reštaurovanie.

Ja som vždy inklinoval k realistickej kresbe, nikdy ma nenadchli Picasso či Matisse, hoci ich uznávam. Pre mňa bolo východiskom renesančné umenie, prípadne impresionisti. A v štúdiu reštaurátorstva som sa našiel. Tam sme preberali techniky starých majstrov, kreslili sme realisticky, reštaurovali staré pamiatky. Mnohým starým, veľmi zničeným dielam, sme prinavrátili pôvodný lesk. Takže sme si pripadali ako lekári, ktorí vrátia pacientovi stratené zdravie. A trochu ako keby sme sa vžili do autorov oných diel, stali sa kúskom z nich.

Praktickú diplomovú prácu som robil v Ponikách pri Banskej Bystrici, kde sme reštaurovali vyše 600-ročné malby, ktoré boli zakryté omietkami.

Nejaký čas si sa reštaurovaním živil. Prečo si ho nakoniec opustil?

Až do revolúcie som pracoval ako reštaurátor v Považskej galérii umenia v Žiline. Reštauroval som diela Martina Benku, Jána Alexyho, Jána Mudrocha a iných významných slovenských výtvarníkov. Ale začali sa ozývať zdravotné problémy. Lebo s reštaurovaním súvisí aj vdychovanie nebezpečných sploďín a chemikálií.

Odvtedy si na „voľnej nohe“, ako slobodný umelec. Dá sa tak vôbec na Slovensku užiť?

Boli aj lepšie aj horšie obdobia, ale v podstate bolo práce stále dosť. Okrem reštaurovania som sa venoval aj ilustrovaniu kníh. S mojimi ilustráciami vyšlo niekoľko desiatok kníh, najmä pre deti. Venujem sa aj voľnej tvorbe, kde sa snažím vyjadrovať svoje názory na život realistickým spôsobom, pričom prežívam realizmus so symbolmi, ktoré nejakým spôsobom evokujú súčasné problémy.

Vždy ma priťahovala aj pedagogická činnosť, lebo si myslím, že keď niekto niečo vie, mal by svoje skúsenosti odovzdávať ďalej. Takže som veľakrát pripravoval študentov na stredoškolské či vysokoškolské štúdium. Pred 15 rokmi som sa začal venovať Klubu neprofesionálnych výtvarníkov v Regionálnom kultúrnom stredisku v Žiline. Teraz od septembra som začal učiť na súkromnej umeleckej škole tu v Žiline, ktorá je na úrovni bratislavskej ŠUPky, zameriava sa na grafický dizajn. Učím tam kresbu, anatómiu, zátišia, prácu s rôznymi výtvarnými technikami. Je úžasné pozorovať, ako sa deti pomaly menia na mladých umelcov.

Máš dvoch synov. Zdedil niektorý z nich tvoj talent, alebo si ho výtvarne ovplyvnil?

Asi mladší z nich. Chodí do tretieho ročníka strednej školy animovanej tvorby v Bratislave. Viac ako kreslenie ho však baví animovaná tvorba, počítače, počítačová grafika, čo je asi pre túto generáciu typické. Nie že by nevedel kresliť, ale mám pocit, že keby sa tomu chcel seriózne venovať, asi by v tomto veku mal na sebe viac pracovať. Lebo som presvedčený, že ak medzi 15. a 25. rokom na sebe človek naozaj pracuje, talent sa enormne prejaví. Potom ako keby sa to zastavilo. Tam už prichádza skôr skúsenosť, rutina. A ak toto obdobie človek prepasie, už sa to nevráti. Na druhej strane, ja som ho do kreslenia nikdy nenútil a bude skvelý, ak z neho raz bude dobrý grafik, na rozdiel odo mňa, ktorý prácu s počítačom neovláda. Druhý syn študuje na Žilinskej univerzite

misijnú prácu s deťmi a mládežou. S plným nasadením. Neberie to len ako štúdium, ale najmä ako poslanie. Túži deti už v rannom veku priviesť k Bohu a k Pánu Ježišovi.

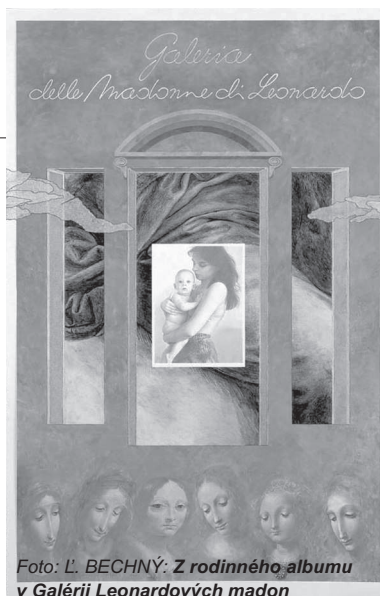
Manželka Hanka je pre teba iste veľkou oporou v celom tvojom výtvarnom putovaní. Akú úlohu zohráva pri hodnotení tvojej práce?

Hanka mi vytvára možnosti pre tvorbu, pokoj a pohodu, bez ktorej sa to nedá. Navyše, je jedným z najčastejších modelov pre moje obrazy a ilustrácie. Oveľa väčším kritikom je moja mama. Už od malička mi hovorila svoje názory a takmer vždy som jej dal za pravdu. Škoda, mohla z nej byť skutočne dobrá historička umenia. Má dobrý vkus a postreh. Aj preto ma dodnes zaujíma jej názor a aj keď ho nie vždy akceptujem, určite si ho vážim, lebo to myslí úprimne.

Ako si už povedal, svojou voľnou tvorbou vyjadruješ svoje názory na život. Keďže si veriaci človek, na твоjich obrazoch sa objavujú biblické motívy. Aká bola tvoja cesta viery?

Podobne, ako si vôbec nepamätám, kedy som začal kresliť, nepamätám sa, ani kedy som uveril v Boha. Od malička som chodil do kostola, na hodiny náboženstva. Vždy som vieru bral ako súčasť života, ako jedine a pitie. Nad tým som sa nikdy nezamýšľal. V období puberty ma to začalo viac zaujímať aj z filozofického hľadiska, začal som čítať rôzne historicko-náboženské knihy a zaujímať sa o určité historické obdobia viažuce sa k Biblii a životu Pána Ježiša. Určite som ako človek veľakrát zlyhal, ale nikdy v živote som nebol v situácii, že by som pochyboval o Bohu, skôr naopak. Keď mi bolo ťažko a zlyhania ma doviedli do slepej uličky, Pán Ježiš mi bol vždy veľkou posilou v tom, že som z tej slepej uličky dokázal vyjsť. Je mi ľúto neveriacich ľudí, ktorí túto pomoc nepoznajú a tvrdohlavu ju odmietajú.

Určite so mnou budeš súhlasiť, že výtvarné umenie môže byť

aj misijným nástrojom. Čo ťa inšpirovalo, s akým zámerom si tvoril svoje biblické témy?

Ako som už povedal, svojou voľnou tvorbou chcem dať nejakú výpoveď o tom, čo žijem, o čom premýšľam. Mám viac obrazov s duchovnou tematikou, každý má iné pozadie, sledoval som ním inú myšlienku. Niekedy ma napríklad zaujala nejaká politická udalosť, keď som videl paralelu v biblických príbehoch, a to som potom použil ako tému obrazu. Viackrát som si vypožičal motív *Poslednej večere*. Napríklad obraz, ktorý som nazval *Bez Teba, s Tebou, bez nás*. Sú to tri verzie *Poslednej večere* nad sebou. V prvej sú znázornení apoštoli bez Pána Ježiša, čo vyjadruje ľudí, ktorí očakávali príchod Mesiáša, v druhej časti sú apoštoli s Pánom Ježišom, čo vyjadruje Jeho príchod a tretí obraz, kde je Pán Ježiš sám, vyjadruje spoločnosť, ktorá Pána Ježiša nepotrebuje, ktorá sa Mu vysmieva, ktorú viac ako jeho Božská podstata zaujíma „či mal niečo s Máriou Magdalénou.“ Ako keby sme si vo svojej pýche mysleli, že môžeme žiť bez Neho a teraz On čaká na človeka.

V časoch Leonarda malo výtvarné umenie okrem estetickú funkciu aj dôležitú informačnú úlohu. Akú úlohu hrá dnes, v časoch digitálnych médií a internetu? Majú ešte ľudia záujem o maľby? Ako vnímaš vplyv komercializmu v svojej profesii?

Mnohí bohatí ľudia si zakladajú na tom, aby mali pekný dom, ale na stenu si potom zavesia gýč. Alebo sa mi stalo, že si zákazníci vybrali

v ateliéri obraz s hlbokou duchovnou témou, ale po čase mi ho vrátili s tým, že sa im nehodí k tapetám. Keď chce u nás výtvarník vystavovať, nemá na ružiach ustlané. Musí zohnať nemalé peniaze na zaplatenie výstavnej sály, vytlačenie katalógu k výstave, a podobne. Z poslednej výstavy v Bratislave sa mi dokonca dva obrazy vrátili poškodené, jeden z nich roztrhnutý.

Na druhej strane, napriek tomu, že maľujem realisticky, stále chodí na moje výstavy dosť ľudí. Pred pár rokmi som organizoval výstavu v Žiline pri príležitosti 550. výročia narodenia Leonarda da Vinciho. V novinách som sa vtedy síce dočítal všetky pikantné detaily zo života smotánky, ale ani jedinu zmienku o výročí tohto veľikána, a tak som sa rozhodol venovať mu výstavu. Bol to taký prierez mojou tvorbou i tvorbou da Vinciho. A na vernisáž prišlo takmer 500 ľudí. Bolo to pre mňa príjemné prekvapenie.

Na Slovensku sú autori európskej úrovne, ktorí si neveria a nikto o nich nevie, na druhej strane sú tu takí, ktorí majú až príliš veľa sebavedomia a vďaka dobrému marketingu získajú pozornosť, akú si zďaleka nezaslúžia. Je to škoda. Ak niekto niečo vie, mal by s tým ísť von. Je to ako hrivna, ktorú zakope. Umelec nie je veľa a majú preto povinnosť prezentovať svoje diela, ktoré obohatia život iným. Bez umenia by nebol človek človekom, nemali by sme nielen obrazy, sochy a architektúru, ale ani literatúru, poéziu, divadlo, hudbu, balet, film, umeleckú fotografiu... Život by bol veľmi fádny a suchý.

Čo by si zaželel umeniu do budúcnosti?

Aby sa mu vrátila pôvodná vážnosť, jedinečnosť a vysoká úroveň. Nie každý môže byť právnik, lekár, kazateľ..., ale každý si myslí, že môže byť umelcom. Že stačí vyliat farbu na cestu, pobeť po nej autom a už je umenie na svete. Bol by som šťastný, keby kvalitné umenie nebolo už len v múzeách. Aby sme i pomocou neho vyjadrovali, že sme Božie deti a že aj svojou tvorbou robíme česť svojmu Tvorcovi. ■

130 ROKOV CIRKEV BRATSKÁ

- je spoločenstvom ľudí, ktorí veria v Ježiša Krista ako Božieho Syna a svojho Záchrancu
- prijíma Bibliu za pravidlo/normu viery, učenia a života; členom sa môže stať každý, kto vyznáva vieru v Ježiša a ktorého život tomu zodpovedá
- chce byť otvoreným spoločenstvom, do ktorého môže ktokoľvek prísť a počuť biblické odpovede na najdôležitejšie životné otázky
- vidí svoju úlohu vo vyznávaní kresťanskej viery, vo vedení k tejto viere, vo vytváraní spoločenstva veriacich a v praktickej pomoci ľuďom, ktorí to potrebujú

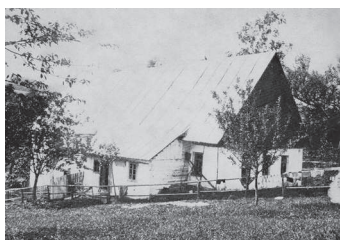

Szálaš v Maďarsku (foto: archív CB Levice)

**100 – 60 – 25 rokov
NYIREGYHÁZA – LEVICE**

130 rokov od vzniku Cirkvi bratskej

Chalupa v Bzech, miesto prvých zhromaždení SECČ

Pôvod našej cirkvi je z duchovného a vlastne aj praktického hľadiska tam, odkiaľ pochádza celá kresťanská cirkev – vo vykupiteľskom diele Ježiša Krista. Ježiš Kristus sám buduje svoju cirkev, lebo len on jediný za ňu zomrel. Novozmluvná cirkev ako organizované spoločenstvo ľudí, ktorých Ježiš Kristus vykúpil a Duch svätý povolal sa objavuje na Letnice po nanebovstúpení Pána a po zoslaní Ducha svätého.

Z hľadiska denominačného, teda z hľadiska kultúrneho vývoja, dejinného pohybu, teologických dôrazov a tradície sme mladou cirkvou. Ale vyrástli sme na celom historickom kmeni kresťanstva, vrátane reformačnej a predtým rímskokatolíckej a apoštolskej tradície. Sme cirkvou do veľkej miery flexibilnou – už dvakrát sa menil jej názov. Pri svojej pomernej malosti bola schopná absorbovať jednotlivcov aj skupiny s inou formou spirituality a teologickým zafarbením a pri obohatení nimi sa nebála dať si život s nimi aj skomplikovať. (ŠE)

Pri pátraní po historických koreňoch našej cirkvi sa dostávame do druhej polovice 19. storočia. Sme v rakúsko-uhorskej monarchii. Je už 300 rokov po reformácii a najmä české krajiny sú veľmi citeľne poznačené protireformáciou a rekatolizáciou. Ale aj v reformačných cirkvách pôvodná reformačná horlivosť už dávno vyprchala. Kresťanstvo sa väčšinou začalo meniť na prázdne, formálne náboženstvo rituálov. Zmenu tohto stavu prinieslo prebudenecké hnutie – teda duchovné obživenie – prebudenie z duchovnej letargie v luteránskej cirkvi najmä v Nemecku. Z vln týchto prebudeneckých, pietistických a duchovno-obrodných prúdov protestantizmu vyrástol neskôr anglosaský evanjelikalizmus.

Na tomto podhubí a v duchovnej kontinuite s českým husitským a bratským reformačným dedičstvom sa formovali skupinky ľudí (často tajné), kde (1) sa čítalo a vykládalo Božie slovo, kde (2) sa kládol dôraz na osobnú vieru v Pána Ježiša Krista ako Spasiteľa a Pána a zároveň (3) dôraz na osobnú etiku života.

Prvé ohniská

Prvé viditeľné ohnisko duchovného oteplenia sa začalo ukazovať medzi rokmi 1840–1890 vo východných Čechách v Orlických Horách a v okolí Náchoda. Vedúcou postavou tu bol ľudový znalec Písma a neskôr kazateľ **Jan Balcar**. Pochádzal z katolíckej rodiny tkáča. Dostala sa mu do rúk kniha vydaná k tristočinnému výročiu reformácie. Číta o skazenosti cirkvi a vidí, ako je Boh zakrytý nepochopiteľnými ceremóniami a praktikami cirkvi. Ako mládenec hľadájúci svoju cestu k Bohu spoznáva, že cesta k Nemu vedie cez Písmo. U príbuzných našiel najprv Novú zmluvu a potom aj celú bibliu a odvážil sa ísť si vypočuť kázanie k evanjelikom augsburgského vyznania. Ako 24-ročný sa rozhodol vystúpiť z katolíckej cirkvi.

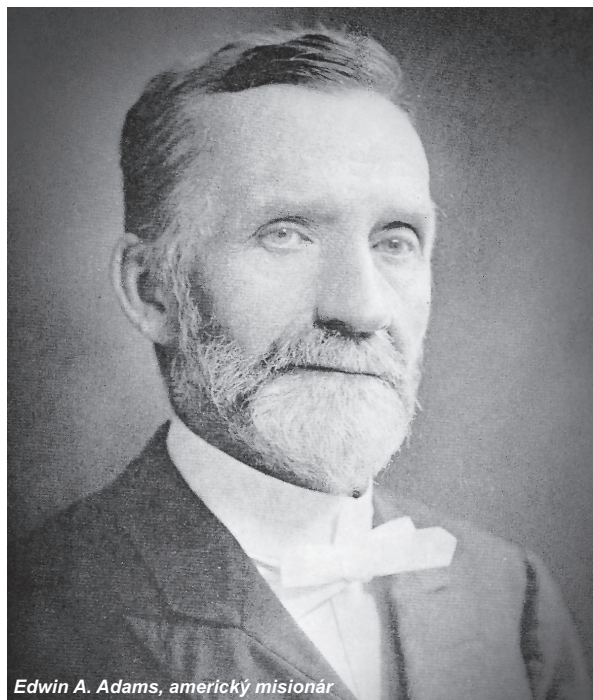
Nasledovali ho ďalší a vytvorili krúžok reformovaných evanjelikov. Sú vedení bytostnou núdzou a túžbou po spasení, ktorá vyrastala z poznania priepastného rozdielu medzi Božím slovom a súčasnou praxou cirkvi.

Priamym Balcarovým pričinením vznikla v roku 1868 tzv. **Svobodná evanjelická cirkev česká** s presbyterným zriadením. V roku 1880 bola v Bystrém postavená prvá modlitebňa.

Druhé ohnisko prebudenia začalo od 1860 v samotnej Prahe, kde krátko účinkoval znovuzrodený evanjelický farár Václav Šubert. O Čechy, zničené protireformáciou, začínali prejavovať zvýšený záujem zahraničné protestantské misie. Najväčší význam mal misijný pokus, ktorý v Prahe urobila Americká misijná spoločnosť z Bostonu. Vyslala do Prahy tri misionárske dvojice (Schauffler, Adams, Clark). Tí sa rýchlo zorientovali v českých pomeroch a nadviazali kontakty s farárom Šubertom a Janom Balcarom. K tejto práci sa v 1879. pridal iba devätnásť-ročný Alois Adlof, neskôr výrazná kazateľská postava novej cirkvi. Misijná práca sa z Prahy skoro rozšírila aj do juhozápadných Čiech a do Brna – bližšie k Slovensku. V upravených miestnostiach sa na základe spolkového zákona začali konať prednášky s náboženským obsahom. Každá prednáška musela byť zvlášť ohlasovaná a povolená. Čoskoro pritiahli desiatky ľudí. V bytoch misionárov boli tzv. nedeľné školy pre deti a v nedeľu dopoludnia aj pravidelné zhromaždenia (aj 200 ľudí v byte Adamsa).

V ohrození

Odchody ľudí z katolíckej cirkvi viedli v roku 1879 k ostrým útokom rímskokatolíckych hodnostárov a proti kresťanom zasiahli aj štátne orgány. Zakázali všetky zhromaždenia s hosťami v súkromných bytoch. Až úspešný zásah delegácie Evanjelickej Aliancie u rakúskeho ►

Edwin A. Adams, americký misionár

cisára priniesol 8.12.1879 ministerský výnos, ktorým bola zaistená sloboda vyznania všetkým príslušníkom štátom neuznaných cirkví.

Nárast počtu ľudí, ktorí prežili znovuzrodenie a tiež tých, ktorí opustili svoje pôvodné cirkvi viedol postupne k myšlienkam a rozhodnutiu založiť novú cirkev. Stalo sa tak na schôdzi 3. júla 1880. Bola ustanovená **Svobodná církev reformovaná** a prijatých prvých 12 členov. Bolo sformulované prvé vyznanie viery a poriadok, zvolené trojčlenné staršovstvo a dvaja diakoni a stanovené, že svätá Večera Pánova sa bude sláviť raz za dva mesiace a predtým bude vždy členská schôdza k prijímaniu nových členov. Na rozdiel od Balcarovej slobodnej cirkvi, ktorá mala presbyteriálne zriadenie, bolo v Prahe prijaté kongregačné zriadenie, ktoré kladie väčšiu váhu na osobnú aktivitu a duchovnú zodpovednosť každého člena cirkvi aj každého zboru.

Rok 1880 považujeme sa skutočný začiatok našej denominácie.

Pražská Svobodná cirkev ponúkala Balcarovi pomoc, spoluprácu a spojenie. Bránil sa tomu slovami, že on je *presbyterián* a pražáci sú *kongregacionalisti*. Až štyri roky po Balcarovej smrti 15. 8. 1892 celá Balcarova Svobodná evanjelická cirkev česká prestala existovať a splynula so Svobodnou cirkvou reformovanou s výhradou ponechania presbyteriálneho zriadenia.

Po prvej svetovej vojne a v novej samostatnej Česko-slovenskej republike sa meno cirkvi aj štruktúra cirkvi prispôbila novým podmienkam a v nadviazaní na dejinný duchovný odkaz prijala meno **Jednota českobratrská** (1919). Predsedom sa stal Alois Adlof. Rozširovala svoje misijné pôsobenie na Slovensku až do oblasti Podkarpatskej Rusi.

Prvý zbor na Slovensku v Prešove (1923) druhý v Bratislave (1926)

Upieranie práva prebudených veriacich a ich zbožnosti na miesto v ekuméne dlho brzdilo pravé ekumenické vzťahy. Najväčší podiel na tom, že príslušníci malých cirkví prestali byť považovaní za „sektárov“ mal v povojnovom období profesor J. L. Hromádka z Husovej fakulty. Jeho kladný prístup k prebudeneckým cirkvám začali viacej prijímať aj ostatní profesori fakulty. To vytvorilo predpoklady pre neskorší vznik Českej ekumenickej rady.

Po 2. svetovej vojne v 50. rokoch minulého storočia, keď komunistická moc zakázala spolky, došlo k pripojeniu väčšieho počtu slovenských a tešínskych (sliezskych, poľsky hovoriacich) veriacich k Jednote českobratrské. V roku 1950 sa k Jednote pripojil nezávislý zbor levických presídlencov z Maďarska. Jednota českobratrská sa stala cirkvou troch národností, čím začalo byť problematické jej meno. České zbory vo väčšine uznali potrebu zmeny mena cirkvi – aj keď malo vo verejnosti dobrý zvuk – a konferencia v roku 1967 rozhodla o novom mene

Cirkev bratská.

Po rozdelení republík v roku 1993 funguje Cirkev bratská v Čechách a na Slovensku ako dve organizačne samostatné cirkvi so spoločnými cirkevnými dokumentmi, pravidelnými spoločnými stretnutiami kazateľov a každé dva roky spoločnou konferenciou striedavo v jednej a druhej krajine.

Sme evanjelikálnou cirkvou (na svetových fórach ešte protestantské, katolícke a pravoslávne).

Názov *evanjelikálny* obsahuje odvolávanie sa na kľúčové východisko a kritérium živej viery a zbožného života, ktorým je **biblické evanjelium Ježiša Krista**.

(Štefan Evin na slávnostnom zhromaždení v Leviciach 11. 4. 2010, krátené)

Jan Balcar, zakladateľ Svobodné evanjelické cirkve české

Nyíregyháza – Levice – Cirkev bratská

Presídľovanie v roku 1947 (Archív CB Levice)

Z CHRONOLÓGIE LEVICKÉHO ZBORU CIRKVI BRATSKÉJ

1715

Po vyhnaní Turkov (1702) zostáva veľmi spustošené najmä južné Uhorsko (dnešné Maďarsko). Je to počiatok **sťahovania nemajetných obyvateľov (poddaných) zo severu na juh**. Prevažne to boli slovenskí evanjelici, ktorí sa sťahovali kvôli živobytiu, ale aj pred náboženským prenasledovaním. Pochádzali z oblasti Novohradu, Hontu a Zvolena a založili Békeščabu a Sarvaš, z ktorých vyrástli prosperujúce mestá.

1754

Na veľkostatok grófa Františka Károlyiho v Sabolčskom okrese prichádza asi 300 slovenských rodín z Békešskej stolice. Usadili sa v zničenej Nyíregyháze. Prenajaté pozemky zveľadili a po 70 rokoch si ich odkúpili. Prispeli k zrušeniu poddanstva v roku 1824. Etnickí Slováci si zachovali národnú identitu aj evanjelickú zbožnosť napriek silným maďarizačným asimilačným tendenciám.

1910

Misionári Samuel Činčurák a Ján Roháček evanjelizujú v Nyíregyháze aj po okolitých usadlostiach. Prebudeňské spoločenstvo stále navštevuje evanjelický kostol.
Vznik zboru.

1947

Prest'ahovanie 80% zboru z Nyíregyháze do levicekej oblasti v rámci povojnovej výmeny obyvateľstva. Prvé bohoslužby sú v reformovanom kostole v Hornej Seči. Neskôr v reformovanej škole v Leviciach a potom v starých kasárňach. Začínajú kontakty s bratislavským zborom Jednoty a bratmi z Modrého križa.

1950

Pripojenie levického zboru k Jednote českobratskej.

Spomienková slávnosť

11. apríla sa v Leviciach konali slávnostné bohoslužby pri príležitosti troch výročí zboru. Prinášame aspoň niekoľko postrehov ako ich zaznamenal **BOHUSLAV PIATKO**.

Ivan Markuš, terajší tajomník CB v SR vystúpil na pódiu s ošúchaným fasciklom v rukách so slovami „Ja som sa od svojho deda a od svojho otca naučil, že všetko treba písať. A tak som si všetko písal na papieri, čo som mal poruke. Je tu všetko – čo treba robiť, organizačné rozpisy, finančné rozpisy, proste všetko, čo sa na stavbe dialo. Všetko je v tomto obale.“

Naozaj, zaujímavý obal, do ktorého si písal mladý 34-ročný inžinier, ktorý sa v krátkom čase stal vedúcim stavby. Práve vďaka tomu, že si všetko zapisoval, o všetkom mal prehľad i návrhy na riešenie. Keď začal čítať z ošúchaných papierov, stalo sa, že dačo nedokázal ani rozlúštiť, iné privolalo spomienky na tváre tých, čo sa na stavbe zúčastnili, ale aj úsmevy i smiech všetkých účastníkov spomienkovej slávnosti.

„10. V. 1983: Domáce potreby nedali objednávkou na dopravu železa. Ja som dal podnikovú (vtedy som robil v Koopere v Leviciach), bolo to v piatok... Treba ísť za riaditeľom.“

12. V. – Bol som za riaditeľom, spravil cirkus, ale povedal, že dobre, ale naposledy.“

19. V. – Železo treba vyplatiť v hotovosti. Nemáme peniaze. Objednávka musí byť opatrená potvrdením z MNV, že ide o akciu „Z“. (V tejto akcii sa za socia-

lizmu svojpomocne budovali rôzne zariadenia v mestách a obciach. Pozn. red.) Stále nemáme peniaze. Poslal som tam Euda (Fazekaša), nech to vybaví...

22. mája bola členská schôdza. Okrem 10 % treba pozbierať 600 tisíc korún, na rodinu je to 4 až 5 tisíc. Nikto to nechcel povedať, tak som musel ja... Zostalo ticho. Zbierka je 29. mája.

30. V. Včera bola zbierka. Vyzbieralo sa 500 tisíc...“

Žiaľ, nie je tu miesto zaspomínať si s rukopisnými zápiskami Ivana Markuša. No, kto by chcel do nich nazrieť, sú v archíve Levického zboru, ktorému ich autor po 25 rokoch venoval.

A potom už nasledovali osobné spomienky na obdobie stavby modlitebne. S pozdravom od Rady CB vystúpil jej predseda, pôvodne levický kazateľ Ján Henžel slovami: „Rád by som pri tejto príležitosti spomenul to najdôležitejšie: To, že táto modlitebňa je aj po 25 rokoch pekná a upravená, svedčí o ľuďoch, ktorí sa o ňu starajú. Ale ani táto stavba nebude večná. Raz príde deň, ktorý sa bude podobáť tomu, ktorý sme zažili na Komenského ulici v starej modlitebni. Budova sa buď rozoberie, alebo rozpadne. To jediné, čo zostane je slovo živého Boha. Cirkev nie je katedrála ani kostol, cirkev – to sú ľudia povolaní pred

Bohom a znovuzrodením Svätým Duchom. Chcem len pripomenúť, že DNA ukrytá v génoch zboru je Písmo Sväté. Do slovenčiny ho z pôvodných jazykov preložil Jozef Roháček, ktorý bol pred 100 rokmi pri začiatkoch a zrode tohto zboru v Nyíregyháze. Nezabúdajme, že cirkev nestojí na múroch kostolov, ale na Božom slove. Chcem vás dnes pozdraviť slovami, ktoré som vám povedal pred piatimi rokmi, keď som odchádzal z tohto zboru: Porúčam vás Bohu a slovu jeho milosti, ktoré má moc budovať a dať vám dedičstvo medzi všetkými posvätenými. To nech je za kormidlom tohto zboru vždy, kým tu bude, lebo len vtedy dôjdete do cieľa.“

Ján Bálint zaspomínal na úplné začiatky zboru po presídlení z Maďarska, ako už začiatkom 50. rokov kazateľ Jozef Markuš postupným odkupovaním parcel pripravoval zbor na výstavbu modlitebne. V spomienkach pokračoval Jozef Guťan starší, ktorý hneď na úvod povedal, že bolo všelijako, ale on radšej spomína na to dobré a na to menej dobré zabúda. Hoci, ako pokračoval: „...asi to nie je ani celkom správne. Lebo tie dobré spomienky nás môžu povzbudiť, a tie menej dobré nás môžu poučiť.“

Uvedieme len krátku spomienku na presídlenie z jeho rozsiahleho rozprávania: „Tento nezabudnuteľný zážitok som nazval slovami piesne Čo ľudský rozum pochopiť nemôže. Mnoho razy nás Pán Boh vedie cestami, ktoré sú pre nás z ľudského hľadiska nepochopiteľné. Mal som vtedy 12 rokov. Naši predkovia odišli na juh do spustošenej zeme, aby ju zveľadili. Usilovnou prácou polia nielen obrobili, ale postupne si ich aj odkupovali. A zrazu, z ničoho nič sme dostali výzvu, že sa máme presťahovať z Maďarska na Slovensko. Nechať tam vybudované domy, polia... jednoducho všetko a sťahovať sa, aj keď domov, no pre nás do celkom neznámej krajiny. Ved' ja som napríklad nevedel ani slovo po slovensky. Chodili sme do maďarskej školy. A zrazu „Vlast' nás volá!“ A už sme boli v nákladnom vlaku, spolu so zvieratami, hydinou a so všetkým, čo sme si niesli.“

A potom už Jozef Guťan prechádzal rokmi života na Slovensku, na to, ako ich oslovili, aby sa vzdali pozemku na výstavbu modlitebne, pretože sa ukázalo, že k inému sa v tom čase nedostanú. „Nezmohli sme sa vtedy ani na odpoveď. Ved' by sme zase prišli o všetko, čo sme vybudovali. Stálo nás to niekoľko bezsenných nocí... na po niekoľkých dňoch sme išli za bratom kazateľom a oznámili sme náš súhlas. Bolo to pre nás naozaj ťažké, lebo sme sa mali presťahovať do domu, ktorý bol len rozostavaný... a tak bolo treba zase začínať...“

Onderj Garaj sa zamyslel nad zmyslom modlitebne. Prirovnal ju k benzínovej pumpe, kde sa chodí natankovať energia. Do modlitebne chodíme natankovať energiu k takému životu, „v ktorom sa môže prejavovať Svätý Duch. Ak táto modlitebňa nebude miestom – pôrodnicou nového života, stane sa prázdnu, ako je prázdny evanjelický kostol v Nyíregyháze, ktorý z ďaleka nanosených

Modlitebňa na Komenského ulici.

kameňov stavali naši prapredkovia, a ktorý dnes chátra“. „Milujem históriu, ale teším sa, že aj táto modlitebňa už má svoje pokračovanie v mladých ľuďoch. Som šťastná a žasnem nad mladými zalúbenkami, ktorí tu vstupujú do manželstiev. Som za nich veľmi vďačná. Som vďačná za všetky deti a mladých ľudí, ktorí sem pozývajú svojich spolužiakov a svedčia im o Bohu. No to je naša modlitebňa, a to je zárukou, že nebude prázdna.“

Slová Lýdie Prištiakovej, ktoré boli tak trochu aj odpoveďou predrečníkovi ukončili spomienkovú slávnosť v Leviciach. A my sa tam ešte raz vrátíme – na Konferenciu CB v SR. ■

Konferencia CB v SR alebo Akoby nebolo o čom

Text a foto: BOHUSLAV PIATKO

Po mesiaci od levickej spomienkovej slávnosti zasadli do lavíc tamojšej modlitebne delegáti Cirkvi bratskej zo všetkých zborov na Slovensku, vrátane kórejského zboru zo Žiliny.

Deň prvý

Prvý deň 30. apríla popoludní a večer sa niesol skôr v slávnostnom duchu ordinácie nového kazateľa cirkvi Ervina Mittelmanna, ktorý doteraz pôsobil ako vikár v Kalinove. (Predstavujeme ho osobitne.)

Po popoludňajšom hlasovaní delegátov o jeho spôsobilosti vykonávať kazateľské povolanie boli večerbohoslužby, na ktorých Ervina Mittelmanna ordinoval predseda RCB Ján Henžel a všetci prítomní kazatelia Cirkvi bratskej.

Potom zhromaždenie pozdravil a kázňou poslážil tajomník CB v ČR Petr Grulich. Hovoril o nosení pozdravov, ich úprimnosti a o jednom z hlavných znakov evanjelických kresťanov – o kresťanovi obrátenom. Pre tých, ktorí nevedia, čo toto slovo znamená – o kresťanovi, ktorý sa naplno vydal do Božích rúk a naplno prijal Krista ako svojho osobného Spasiteľa.

Tol'ko správa z prvého dňa snemovania.

Pre cirkev, ktorá má problémy s obsadzovaním kazateľských miest iste nevšedný deň. Spýtal som sa Ervina, či je nevšedným aj preňho tak trochu klasicky ošúchanou novinárskou otázkou:

Ervin, si asi 40 minút kazateľom Cirkvi bratskej. Povedz slovami, čo cítiš:

E. Mittelmann: *Myslím si, že sa mám čo učiť. Pýtajú sa ma ľudia, či som na to pripravený. A moja odpoveď je: Nie, nie som na to pripravený, pretože nedá sa pripraviť na to, aby som bol dobrým Božím služobníkom, ale dôverujem Božej milosti a Božej moci a jeho láske, lebo On miluje ľudí okolo mňa a verím, že im budem dobre slúžiť a že ma učiní dobrým nástrojom.*

Deň druhý

To už išlo skutočne o rokovací maratón. Všetky správy boli rozdane v písomnej podobe v zborníku, takže na rokovanie naživo neodznili. Skôr išlo o doplňujúce dodatky, alebo vysvetľujúce informácie, ktoré v správach neboli. A tak sa stalo, aspoň ja som mal taký pocit, že pôvodne plánovaná (nosná, programová ?) téma, ktorá bola v správe predsedu CB Jána Henžela sa vybavila ako diskusný príspevok a pôvodne diskusný príspevok (O Spevníku CB) sa stal pomerne hlavnou témou rokovania.

Ján Henžel sa sústredil na pomerne úzku problematiku kazateľov a ich služby v Cirkvi bratskej, ale aj všeobecným kritériám, ktoré cirkev kladie na kazateľov približne v týchto okruhoch:

Kazatelia slúžia z dobrej vôle host'ujúcich spoločenstiev. Kazatelia majú slúžiť presvedčaním, nie donucovaním. Kazateľská služba stojí na dôvere, nie na právnom postavení.

Celú správu uzavrel zamyslením sa nad **Zodpovednosťou cirkvi** za účinkovanie kazateľov.

Nuž, téma, ktorá v nedávnych rokoch dost' rezonovala v cirkvi a neobchádza ju ani dnes. Najmä problém rotácie kazateľov. – Aspoň mierne informovaný človek, ako som ja, by čakal, že konferencia ako najvyšší cirkevný orgán, je miestom na dôkladnú diskusiu, lebo podklad do diskusie bol, nestalo sa.

Nosnou sa stala diskusia o pripravovanom spevníku a o zmene spôsobu financovania činnosti cirkevného ústredia (prešiel návrh levického zboru na zrušenie zvyšovania zborových príspevkov podľa valorizácie). Čo je asi veľmi rozumný návrh a zapadá do koncepcie nového tajomníka CB Ivana Markuša, no môže priniesť v budúcnosti aj problémy a nedorozumenia, na prekonávanie ktorých bude treba veľa pokory a vymodlenej Božej milosti. A aby som nezabudol – aj ďalšie, o čom by som očakával väčšiu diskusiu a záujem: Takmer bez odozvy prednesený diskusný príspevok Dušana Čičela, zástupcu bratislavského zboru o tom, že v Bratislave sa pripravuje vznik nového zboru.

Naozaj nebolo o čom?

Ak mám byť úprimný – z konferencie som si odnášal dobrý pocit z toho, že pribudol nový služobník do práce v cirkvi, rozpačitý pocit z rokovacieho dňa, čiže pocit hladu z nevyslovených zásadnejších stanovísk na zásadnejšie témy, na rozdiel od plného žalúdka vďaka vynikajúcej pohostinnosti Levičanov a „dobol'ava“ otlačenú sedáciu časť tela z tvrdých drevených lavíc. Na hodinové bohoslužby dobré, na celodenné sedenie – tvrdá skúška. ■

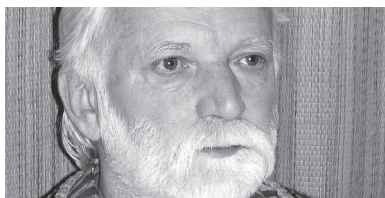

ERVIN MITTELMANN sa narodil 22. 04. 1980 v Košiciach. Vyštudoval Strednú Priemyselnú školu Elektrotechnickú v Košiciach, tento rok končí Evanjelický Teologický Seminár v Prahe.

Pracoval ako tlačiar a lektor kurzov posunkovej reči v Košiciach. Od októbra 2008 je vikárom v Kalinove. Ženatý, s manželkou Mariou majú 2 deti: Filipa (4) a Miriam (1).

Pôvodne som túto tretiu časť volebného minicyklu avizoval pod názvom: VOLIŤ, ČI NEVOLIŤ?!

No premiér Fico ma svojimi nedávnymi výrokmi, ktoré vyniesol na svetlo sveta český expremiér Miloš Zeman, donútil zmeniť zámer i titulok na:

DIALNICE, ALEBO SLOBODA

BOHUSLAV PIATKO (Autor bol v 90. rokoch politickým komentátorom v Slovenskom rozhlas)

Pôvodne som na tomto mieste pod názvom *Volit' – nevoľit'?!* vôbec nechcel uvažovať o tom, že ak voliť, tak koho voliť či koho nevoľiť. Mala to byť úvaha, či vôbec veriaci kresťania majú znehodnocovať svoje postoje a zásady dané Bibliou, volením strán, ktoré vedú Slovensko tam, kam ho vedú a tým rozhodujú o budúcnosti Slovenska v duchu hodnôt, o ktorých som písal v minulom Dialógu. Vychádzal som z predpokladu, že v klasických demokraciách je takmer jedno, či vyhrá ľavica, alebo pravica, pretože charakter, smerovanie štátu sa nemení a po víťazstve pravého či ľavého politického smerovania dochádza len k určitým kozmetickým korekciám v ekonomickej a sociálnej oblasti. Môj predpoklad však ani po 20 rokoch života v slobodnej časti sveta na Slovensku zrejme neplatí. Napriek tomu, že sme súčasťou EU a NATO a ďalších svetových a európskych demokratických inštitúcií, smerovanie tohto štátu akoby stále nebolo isté. Spochybnil ho sám jeho terajší premiér, keď povedal, že ľudia na Slovensku vraj „zaujímajú peniaze a sociálne dávky a nie sloboda“ a tomu treba podriaďovať politiku. Mám obavu, že iba nahlas pomenoval to, čo je tichou realitou Slovenska. Veď inak by nebolo možné, že pri takom drancovaní krajiny a robením hanby pred celou Európou, je stále volebné neporaziteľný.

Ale vráťme sa k našej téme.

Možno ste si všimli, že som v minulom čísle, pri hodnotovej charakteristike našej politickej scény nespomenul dve strany, ktoré sa pravdepodobne do parlamentu dostanú – SNS a SMK. Vynechal som ich schválne, pretože obidve sú postavené na etnicko-nacionalistickom základe a nemali by mať miesto v politickom spektre dnešnej Európy. Žiaľ – opak je pravdou. Európsky mačko-pes, ktorý potvrdila Lisabonská zmluva, nepovedie k demokratizácii života v Európe a väčšej slobode, ale naopak, vyvolá rozmach nacionálneho extrémizmu, ktorý Európsku úniu nedoviede k ničomu dobrému.

Takže – voliť či nevoľiť? Hovorím VOLIŤ! Iste budú prekvapení tým, čo ma poznajú, lebo vedia, že naposledy som volil, povedané Dzurindovými slovami „so zaťatými zubami“ v roku 2002. Po obrovskom sklamaní zo zneužitia moci a pohrdania človekom, ktorý priniesla najmä druhá Dzurindova vláda a bezbrehej, hoci sofistikovanejšej korupcii ako dnes, som si povedal, že v živote voliť nepôjdem. Lebo niet koho. Veľa nádejí sme mnohí vkládali do črtajúceho sa pravicového tria – Radičová – Fígel'

– Bugár. Radičovej šance prepáslo SDKU po prezidentských voľbách, SMK ukázala, že je čisto nacionalistickou stranou a bugárovské pokusy o spoluprácu s väčšinovým národom sú im cudzie a tak zostalo iba pri zmene na čele KDH. Postavil sa tam nepošípený, rozhladený Ján Fígel'. A keď Bugár začal stavať Most, a Radičová sa stala líderkou SDKU, v oneskorenej podobe sa začal triumvirát prijateľný pre slušných ľudí črtat'. S pomocou Sulíkova „výťahu“ do veľkej politiky mohli položiť základy a víťazstvo vo voľbách. No celkom určite nie v týchto. Žiaľ, toto celkom nepochopil ani jeden z nich. Na porážku zla treba viac, ako jedny voľby a jedno volebné obdobie. Na Slovensko musí opäť prísť 98. rok s nejakou podobou pravicovej SDK. Inak sa tu zlo udomácní nadlho a demokratickou cestou. Veď aj komunisti sa v roku 1948 k moci dostali po demokratických voľbách. A ich hrôzovláda trvala 40 rokov.

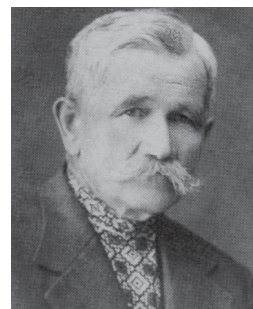
S hrôzou sledujem, ako sa všetci pripravujú na tieto voľby... s hrôzou sledujem, ako Sulík odmietol pravicovú koalíciu s SDKU, lebo kauzy SDKU by ho mohli poškodiť. Ale keby náhodou pravicové strany vyhrali, do vlády by už s nimi išiel?! S hrôzou sledujem, ako Ján Fígel' na čele KDH pripúšťa možnosť vládnutia so Smerom. To vari chce dať budúcej Ficovej vláde demokratické a kresťanské prifarbenie, aby vytvorila zdanie slušnosti a demokracie? (Ono, kto pozná vládu KDH v Bratislave, mi dá iste za pravdu, že ich mestská vláda je v jednom koši (pokiaľ ide o nepravosti a korupciu) s ostatnými stranami. Okrem toho, si myslím, že tak ako je ideológiou komunizmus a nacionalizmus, ktoré iný názor majú za nepriateľský, tak je ideológiou aj kresťanstvo, ktoré v takejto podobe do politiky nepatrí. Nech kresťania idú do politiky v občianskych stranách, aby tak presadzovali kresťanské hodnoty. Viem, že som nenalial veľa optimizmu a povzbudenia na to, aby sme išli voliť. Ale, ako som povedal, pôjdem po 12 rokoch voliť aj ja. Aby som bol medzi tými, čo dajú pravici nádej, že v ďalších voľbách, by mohli priniesť vytúžené zmeny. Nie však s politikmi 90. rokov. Budem voliť s dzuridovsky „zaťatými zubami“ niektorú z tých strán, ktoré jednoznačne tvrdia, že s Ficom za vládny stôl nesadnú. A to sú len dve strany: SDKÚ a Sulíkova SAS, ktorá, keď sa nedostane do vlády (ako v minulosti Ruskovu ANO a Schusterova SOP) mohla by prežiť viac ako jedno volebné obdobie a pomôcť poraziť ľavicu v nasledujúcich voľbách. ■

MICHAL ROHÁČEK

1877–1967

Pripravil: JOZEF UHLÍK

Zdroj: J. POTÚČEK – Michal Roháček, 1972, 1987

Stará Turá

Kolportér a misionár Michal Roháček sa narodil 15. januára 1877 na Starej Turej ako najmladšie dieťa z jedenástich v rodine Michala Roháčka a Zuzany, rod. Mikuleckej. O svojich rodičoch napísal: „*Mne moja drahá matka vspievala sladkosť mena Pán Ježiš do srdca, ona spievala ráno, keď došla, keď varila, keď pracovala na poli i večer pred spaním. Aj keď bolo ráno vždy najviac práce, čítali sme verš z Biblie a úvahu o ňom. Je to milosť Božia a chválim Boha za mojich rodičov. Moja matka nemala také detstvo. Starí rodičia mali mäsiarstvo a krčmu. Opíjali nielen iných, ale aj sami seba. Babička bola tiež mäsiarka a zaoberala sa aj liečením zvierat. Žiadna z týchto prác sa nezaobišla bez alkoholu. Domov sa vracala opitá, oplzlo nadávajúca*“.

Ako dieťa navštevoval nedeľnú školu sestier Royových a už ako trinásťročný uveril v Božiu lásku a celý svoj ďalší život zasvätil službe Bohu. V roku 1897 sa zúčastnil na zakladajúcom zhromaždení spolku Modrého kríža (MK) v Starej Turej a bol prijatý za člena. V roku 1890 odišiel za stolárskeho učňa do Viedne. Po návrate domov si otvoril dielňu a pracoval ako stolár. No túžba po vzdelaní rozhodla, že v roku 1905 strávil rok v misijnom ústave v Katoviciach. Po návrate v roku 1906 sa oženil s Máriou Nemcovou. Mali jediného syna Emanuela. V roku 1912 vstúpil do služieb Biblickej spoločnosti a stal sa kolportérom duchovnej literatúry a misijným pracovníkom. Prvú svetovú vojnu nedobrovoľne strávil najprv v Komárne u ženistov a neskôr na bojisku. Tu zažil predivnú udalosť. Nepriateľom vystrelený náboj mu trafil Bibliu vo vnútornom vrecku kabáta na hrudi a zastavil sa pri 7. verši z 91. žalmu „*Padne ich po tvojom boku tisíc a desať tisíc po tvojej pravici, ale k tebe sa to nepriblíži*“. Po návrate z frontu sa začas úspešne venoval stolárčeniu a mal dielňu až so 14 pracovníkmi. Popri remese pracoval ako kolportér Biblickej spoločnosti.

Východné Slovensko

V roku 1924 pochopil, že jeho poslaním je úplne sa venovať misijnej činnosti, preto prijal na jeden rok pozvanie metodistickej cirkvi a presťahoval sa na východné Slovensko. Usadil sa v Beniakovciach neďaleko Košíc. Odtiaľto

podnikal misijno-kolportérske cesty po celom Slovensku. Neskôr pracoval ako misijný pracovník Modrého kríža bez akéhokoľvek stáleho finančného zabezpečenia.

S menom Michala Roháčka je spojené prebudenie na východnom Slovensku. Rozšíril tisíce výtlačkov Božieho slova, spisov Kristíny Royovej a inej duchovnej literatúry, najmä v prostredí ev. a. v. cirkvi. Zápasil s najväčším sociálnym a spoločenským problémom Slovenska – alkoholizmom. Modlil sa za ľudí, svedčil o spasení v Pánu Ježišovi, bojoval proti ľahostajnosti a vlažnosti, túžil po duchovnom prebudení Slovenska. V roku 1929 vydal vlastným nákladom spis E. Modersohna *Dvadsať dôvodov proti obráteniu*. Spolupracoval so sesterským spolkom MK v Čechách – *Snahou*, zúčastňoval sa biblických konferencií na Slovensku i v Čechách, pestoval úprimné ekumenické vzťahy. Kolportérska práca najmä v časoch hospodárskej krízy nebola žiadnou ziskovou záležitosťou. Zápasil s finančnými ťažkosťami a dlžobami. Napriek mnohým bolestiam, sklamaniam a nepochopeniu nezúfal, jeho viera sa v týchto zápasoch ešte upevňovala. Vo viacerých časopisoch viedol polemiky s duchovnými, ktorí nerozumeli jeho snaženiu a obviňovali ho z duchovnej pýchy a pokrytectva. Svoje biblické úvahy uverejňoval v časopisoch *Svetlo*, *Klasy*, *Cestou svetla*, *Evanjelický posol*, *Snaha*, *Večernica*, v ročníkach *Tesnou bránou*, *Pomúčka k rozjímaní slova Božieho*.

2. svetová vojna

V roku 1936 sa presťahoval na odpočinok späť na Starú Turá. Aj napriek veku sa naplno zapojil do práce Modrého kríža a kým vládol ako misijný pracovník cestoval po Slovensku. Bolo preňho prirodzené, že svoju vieru dokazoval skutkami lásky. Počas 2. svetovej vojny vo svojom dome ubytoval utečeneckú rodinu z anektovaného južného Slovenska a po potlačení SNP ukrýval Dezidera Kramera, ktorému hrozila deportácia do vyhladzovacieho tábora, pretože bol židovského vierovyznania. Pán Kramer vojnu prežil a neskôr sa vystáhoval do Izraela. Michal Roháček odišiel do nebeského domova „sýty dní“ krátko po svojich 90. narodeninách.

Pre úplnosť dodajme, že pravnuke M. Roháčka Bohdan je dnes kazateľom Cirkvi bratskej práve v Starej Turej. ■

Emil Komárik

SVEDKOVIA*(Venované pamiatke
kolportérov Biblií)*

Ten národ pod Tatrami
bol príliš ospalý,
aby sám hľadať šiel.
A tak ho hľadali
svedkovia Bohom
prebudení.
Mužovia prostí,
proste ženy,
bez titulov a bez povesti,
šli s dobrým
slovom blahozvesti
von z ticha kostolov,
tak ako do roboty.
Šli do viníc a medzi ploty.

Kde ani plotov nebolo
šli s kúskom chleba.

Batôžtek, pieseň a pár kníh...

Šli s pokojom,
šli s Božím slovom,
v pokornom duchu
Ježišovom.
Zrak ľudu k zemi obrátený
dvíhali zase k sláve neba,
a niesli pravdu do tmy bludu.

Tak siali,
do skál, medzi bralá
a pieseň duše otvárala
a oživali srdcia suché
pod prúdmi Božej milosti.

Batôžtek, pieseň a pár kníh...
nebudú nikdy zabudnuté,
ani pred trónom Jeho súdu.

Zo spomienok kolportéra M. Roháčka

V roku 1912 som prišiel do Vajnor, kde bol katolíckym farárom známy slovenský poslanec uhorského snemu Ferdiš Juriga. Ako tak chodím po dedine, stretnem sa zrovna s ním. „Čože to predávajú?“ zavolať na mňa. „Slovo Božie, vaša velebnosť!“ odpovedám a ukážem mu Bibliu. „To si predávajúte luteránom!“ vraví on zamračene. „A predali ste už niečo?“ „Áno“, hovorím, prekvapený takým postojom. „Dobre, tak to musím z kancel'a ohlásiť, aby to popálili“. Chcel som mu ešte dačo povedať, no on odbehol, ako by ho to Božie slovo uštiplo.

XXX

V roku 1929 navštívil Michal Roháček Hybe, kde mu evanjelický pán farár povedal, že nedovolí, aby jeho ľudia dakto učil bludy. Učiteľ ho obvinil, že je falošný prorok v ovčom rúchu, že je necharakterný klamár a veľa ďalších obvinení. Michal Roháček si vyžiadal slovo a vysvetlil im, prečo do Hybe prišiel. Na to mu pán farár povedal, že jemu je daná moc nad týmto ľudom, on má moc im odpúšťať, on prisahal, že ponesie za nich zodpovednosť a cirkevníci si nepravajú, aby také nič niekde z Modrého kríža v Starej Turej im chodil dávať rozumy. Michal Roháček so smútkom vyznával: „Márne my budeme pracovať na obživení našej cirkvi, keď sú tu druhí, čo hneď všetko dusia a udusili by i nás, keby mohli. Hľadiac na tento ľud videl som, že akonáhle sa prevalí vlna komunizmu, títo všetci budú jeho stúpenkami“.

XXXX

7. januára 1935 som prišiel do Beniakoviec, aby som zariadil obed pre cigánov. Prišlo ich asi päťdesiat aj s deťmi. Dali sme po dve školské lavice dovedna v celej škole, sestry požičali misky a každý dostal koľko zjedol, guláš a dva kusy chleba, deti dostali orechy, pečivo a ktorý znal čítať aj evanjelium Jána. Po jedle som povedal krátke slovo a tak sa rozišli. Mal som z nich radosť. ■

Ján Rosa Rosenberger Michalovi Roháčkovi pri jeho 90. narodeninách

Na pozvanie Pánovo ste povedali áno, idem. Opustili ste miesto pri hobl'ovaní stole a nastúpili cestu pútnika, zvestovateľa Pána Ježiša Krista. Stali ste sa jeho verným sluhom. Trpeli sme spolu s Vami, keď vás sklamanie ranili. Mali ste široké srdce. Boli ste hladní po radosti z dávania. Dávali ste viac ako prijímali. Nepoznali ste únavu. Prišli ste vtedy a tam, kam vás nevolali. Prišli ste obyčajne v pravý čas. Kto z nás by vedel lepšie miestopis Slovenska, Moravy i Čiech ako vy? Boli to stovky dedín, miest, dolín nášho Šariša, Zemplína, Spiša, Podtatranska, Novohradu, Pohronia, Považia, obyvateľom ktorých ste prinášali posolstvo o spasení. Kolportovali ste, predávali Slovo Božie, knihy Božej kultúry. Nemnožili ste majetok. Často vás bolela samota. O to viac ste vyhl'adávali svojich bratov. Ako radi sme sedávali pri studni Jakobovej, z ktorej ste čerpali pre naše smädné duše vodu života. Ďakujeme Bohu, že ste boli medzi nami, že sme sa s Vami v živote postretli. ■

ROZLÚŠTENIE VEĽKONOČNEJ HÁDANKY Z DIALÓGU č. 3/2010

NÁZOR REHOLNÉHO SPOLOČENSTVA KONGREGÁCIA NAJSVÄTEJŠIEHO VYKUPITEĽA, TZV. REDEMPTORISTI

www.redemptoristi.kske.sk

Podľa židovského ponímania „vstať po troch dňoch“, alebo „vstať na tretí deň“, alebo byť „tri dni a tri noci v lone zeme“ (Mt 12, 40) znamená bez najmenej pochybnosti vstať z mŕtvych, v danom prípade v nedeľu. Piatok je prvý deň, sobota druhý a nedeľa tretí. Najväčším dôkazom toho, že Židom takéto ponímanie bolo úplne samozrejmé je to, že v celej histórii sa nevie, aby niekedy Židia spochybňovali tento tretí deň. Spochybňovali a spochybňujú zmŕtvychvstanie, ale nikdy netvrdili, že kresťania zle chápu „tretí deň“.

Ženy prišli k hrobu na úsvite, ale Ježiš ešte predtým vyšiel z hrobu. Odvalením kameňa anjel iba ukázal prázdny hrob. Nikto teda nevie presne, kedy Ježiš vstal z mŕtvych. Podľa všetkého vstal hneď na počiatku tretieho dňa, teda krátko po 18. hodine večer, keď sa podľa židovského počítania skončila sobota a začínal sa nový deň. Podľa dnešného počítania však sobota končí až o 24. hodine. Avšak v súlade s prvotnou tradíciou sa obrady vzkriesenia slávia už v sobotu po 18. hodine, čo je čas, keď v Ježišovej dobe bol už prvý deň týždňa, čiže dnešná nedeľa.

NÁZOR PARA-CIRKEVNEJ ORGANIZÁCIE DOBROVOĽNÁ SLUŽBA PRE HLADAJÚCICH (KONZERVATÍVNI PROTESTANTI)

www.qotquestions.org/Slovenčina/Jezis-piatok-nedela

Biblia nešpecifikuje presne deň, v ktorý bol Ježiš ukrižovaný. Dva najrozšírenejšie názory sú, že ide o piatok alebo stredu. Niektorí však používajú syntézu argumentov piatka a stredy a prijali štvrtok.

Tí, ktorí tvrdia, že bol ukrižovaný v piatok hovoria, že existuje platný dôkaz, že bol v hrobe tri dni. V židovskom zmysle prvého storočia, časť dňa sa chápala ako celý deň. Vzhľadom na to, že Ježiš bol v hrobe časť piatku, celú sobotu a časť nedele – sa predpokladá, že bol v hrobe tri dni. Jeden z hlavných argumentov sa nachádza (Mk 15, 42). Ak to bol týždenný Sabat, tj. sobota, potom to ukazuje

na piatok. Iný argument, pre piatok, je vo veršoch u Mt 16, 21 a Lk 9, 22, ktoré hovoria, že Ježiš vstane na tretí deň, a preto nemusel byť v hrobe plné tri dni a noci.

Argument pre štvrtok vyplýva z tvrdenia, že sa udialo príliš veľa vecí (niektorí tvrdia, že až dvadsať), medzi Ježišovým pohrebom a nedeľňajším ránom, aby sa to mohlo stať za ten čas. Ukazuje sa, že je to zvlášť problém, keď sa vezme do úvahy, že jediný celý deň medzi piatkom a nedeľou je sobota, židovský Sabat. Ak by existoval deň alebo dva navyše, problém by sa vyriešil. Teória štvrtka uvažuje nasledovne: Povedzme, že ste sa so svojím priateľom nevideli od pondelku večera do štvrtku rána a vy poviete „Nevidel som ťa tri dni“, aj keď technicky ide o 60 hodín (2,5 dňa). Ak bol Ježiš ukrižovaný vo štvrtok, potom podobne, obehnutý čas sa môže pokladať za tri dni.

Ďalší názor hovorí, že Ježiša ukrižovali v stredu a vychádza z predpokladu, že v tom týždni boli dva Sabaty. Po prvom ženy nakupovali vonné veci (Mk 16, 1). Zástancovia teórie o ukrižovaní v stredu tvrdia, že tento Sabat bola vlastne Pascha (Lv 16, 29-31; 23, 24-32, 39). Druhý Sabat v tom týždni bola normálna sobota. Všimnime si, že u Lk 23, 56, ženy, ktoré nakúpili voňavých vecí, sa vrátili domov pripraviť ich a potom si „oddýchli v deň Sabatu“ (Lk 23, 56). Tento názor tvrdí, že nebolo možné nakúpiť voňavé veci po Sabate, a ani pripraviť ich pred Sabatom – iba ak boli dva Sabaty. Názor o dvoch Sabatoch hovorí, že ak bol Kristus ukrižovaný v stredu, potom sa presvätý Sabat (Pascha), začal stredu večer a ukončil v piatok večer na začiatku týždenného Sabatu alebo soboty.

Tento názor neohrozuje biblický popis o ženách a voňavých veciach a pridáva sa doslovného chápania u Mt 12, 40, ktoré tvrdí, že bol Ježiš ukrižovaný v stredu. Sabat, ktorý je najsvätejší deň (Pascha) bol vo štvrtok, ženy nakúpili voňavé veci (po tom) v piatok a vrátili sa a pripravili ich ten istý deň, oddýchli si v sobotu, ktorá sa počíta za týždenný Sabat a potom priniesli voňavé veci k hrobu v nedeľu ráno. Ježiš bol ukrižovaný v stredu predvečer, čo sa v židovskom kalendári počíta ako začiatok štvrtka. Podľa židovského kalendára máme: streda večer (prvá noc), štvrtok deň (prvý deň), piatok noc (druhá noc), piatok deň (druhý deň), sobota noc (tretia noc), sobota deň (tretí deň). Nevieme presne, kedy vstal, ale vieme, že to bolo pred svitaním v nedeľu ráno (Jn 20, 1), takže On

mohol vstať najskôr v sobotu večer, hneď ako sa zotmelo, čo sa počítalo ako začiatok prvého dňa v týždni u Židov.

V ohromnom množstve vecí, ktoré sa udiali, nie je natoľko dôležité, v ktorý deň bol presne Ježiš ukrižovaný. To, čo je však dôležité je že On zomrel, a že fyzicky v tele vstal z mŕtvych. To, čo je rovnako dôležité je dôvod, pre ktorý zomrel – aby prevzal trest, ktorý si všetci hriešnici zaslúžili.

NÁZOR KREŠŤANSKÉHO VYSIELAČA HCJB WORLD RADIO – DNES JEŽIŠ KRISTUS ŽEHNÁ (HOY CRISTO JESUS BENEDICE)

www.hcjb.cz

Většina křesťanů předpokládá, že Ježiš zemřel v pátek a vstal z mrtvých v neděli. Proto slavíme o Velikonocích Velký pátek a Velikonoční neděli. Protože Ježiš řekl, že bude vzkříšen třetího dne, mnozí počítají zbytek pátku jako první den, celou sobotu jako druhý den, a začátek neděle jako třetí den. Často se argumentuje, že vazby jako „třetího dne“ mohou zahrnovat jen část dne a tato část se může započítávat jako celý den. Židovská encyklopedie říká, že pohřební den, i když se pohřeb koná pozdě odpoledne, se počítá jako první ze sedmi dní smutku.

Jsou ovšem křesťané, kteří tímto vysvětlením nejsou spokojení. Poněvadž věříme Bibli doslovně, a tomu, co řekl sám Ježiš úplně bezvýhradně, musíme hledat uspokojivější vysvětlení. Ježiš často říkal, že vstane třetí den (Mt 16, 21 a Mk 10, 34).

Vazba „třetího dne“ biblicky může zahrnovat tři dvanáctihodinové periody světla, a tři noci – tři dvanáctihodinové periody tmy. Nic více a nic méně než tři 24-hodinové dny, 72 hodin. Ježiš (J 11, 9–10) jasně potvrdil, že den má 12 hodin, noc má 12 hodin. Podle Ježiše tedy tři dny a tři noci je 72 hodin. Z veršů Mk 8, 31 a Jn 2, 19 vyplývá, že doba, po kterou byl mimo své tělo, rozhodně nebyla kratší než 72 hodin. Abychom zharmonizovali všechny tyto výroky, (po třech dnech, ve třech dnech a tři dny) bude nejpravděpodobnější, že Ježiš byl tělesně mrtev přesně 72 hodin. Bůh je přesný a vše má ve Svě moci na vteřinu, nic se pro Něj neděje nekontrolovatelně.

Protože Bůh určil přesný čas Ježíšova narození, pomazání (G 4, 4), služby (Jn 7, 8) a smrti (Jn 17, 1), potom je zřejmé, že i Jeho tělesná smrt měla přesnou délku trvání – 72 hodin. Jestli tomu tak je, potom byl Ježiš Kristus pochován lidmi a vzkříšen Bohem Otcem ve stejnou denní hodinu.

Židovský den začínal 12-hodinovou tmou – nocí, od naší 18. hodiny večerní do naší 6. hodiny ranní. Dále pokračoval 12-hodinovým světlem – dnem, od naší 6. hodiny ranní do naší 18. hodiny večerní. Od biblického denního času musíme tedy vždy odečíst 6 hodin, abychom událostem rozuměli v našem čase. Podle Mt 27, 46–50 Ježiš zemřel krátce po deváté hodině denní, tedy po naší 15. hodině odpolední. Židům zbývaly k pohřbu jen necelé tři hodiny, proto měli neobyčejně na spěch.

Ježiš tedy zemřel necelé tři hodiny před Hodem beránka, před Paschou, což byla velká sobota, rozuměj

velký svátek, Sabat, a ten mohl připadnout na kterýkoliv den v týdnu. Tělo Ježíšovo muselo být pohřbeno co nejrychleji, protože Zákon jasně nařizoval, že tělo visící na křílu muselo být pohřbeno týž den, což v našem čase znamená do 18. hodiny večerní.

Jestliže byl Ježiš v hrobě plných 72 hodin, jak sám předpověděl – tři noci a tři dny – potom Jeho vzkříšení nebylo za úsvitu, jak se všeobecně předpokládá, ale naopak těsně před západem slunce před 18. hodinou. Vzkříšení při svítání by si vyžádalo jednu noc navíc – tři dny a čtyři noci. Marie Magdalská, Marie matka Jakubova a Salome časne v neděli, určitě hned po 6. hodině ranní, už našly hrob prázdny.

Proto musel být Ježiš vzkříšen na konci soboty před 18. hodinou, protože po 18. hodině už začínala neděle. Z toho vyplývá, že byl pochován před 18. hodinou ve středu, neboť po 18. hodině následovala sobota, Sabat, rozuměj svátek, Pascha, a ten Sabat padl na čtvrtek.

Závěrečná poznámka Redakcie:

Čitatelia si určite všimli, že Písmo jednomyselne tvrdí, že ukrižovanie Pána Ježiša sa udialo deň pred Sabatom. Všetky štyri evanjeliá, deň ukrižovania Pána nazývajú „dňom prípravy“. Klúčovou otázkou je, aký Sabat nasledoval po pohrebe Ježiša. Podľa J 19, 31 ten Sabat bol „veľkým sviatkom“ v období slávenia Veľkej Noci (Paschy).

Čo je „veľký sviatok“? Židia, deň pred týmto dňom každoročne jedia Paschu. Vždy padne na 14. deň mesiaca Abib (naš marec, alebo apríl – podľa jarného splnu Mesiaca, Nm 28,16–17). Židia si v tento deň pripomínajú vyslobodenie z Egypta. Pamätajte na to, že starí Izraeliti počítali mesiace podľa lunárneho kalendára a mohol pripadnúť na ľubovoľný deň v týždni.

Podľa Židovského kalendára Ježiša ukrižovali dňa 14. mesiaca Abib v r. 33, a to v deň, keď sa jedla paschálna večera. V roku ukrižovania tento deň pripadol na stredu. Jozef z Arimatie sa ponáhľal pochovať telo, lebo sa schyľovalo ku „veľkému“ Sabatu, ktorý pripadal v tom roku na štvrtok. To znamená, že v spomínanom Veľkonočnom týždni boli dva Sabaty – ročný „veľký“ Sabat a pravidelný týždenný Sabat.

Dôkazy o dvoch sabatoch v danom prípade treba hľadať v prekladoch gréckeho textu. Biblickí bádatelia tvrdia, že originálny grécky text slova „Sabat“ u Mt 28, 1 je v množnom čísle! Presný preklad by teda mal znieť: „Po sobotách, keď sa po jednej z nich brieždilo, prišla Mária...“ (The RSV Interlinear Greek-English New Testament, London 1979).

Logický záver je nasledovný: Po každoročnom „veľkom“ Sabate, nasledovali pôstne dni nekvasených chlebov, ktorý v roku ukrižovania Pána sa začal štvrtkom. Ženy nakúpili voňavé oleje a masti deň po štvrtku, tj. piatok. Potom svätili týždenný Sabat (v sobotu) a v nedelu ráno sa vydali na cintorín, ku hrobu Jozefa z Arimatie. Týmto naplnili zákon podľa Ex 20, 8–11.

Vysvetlenia inštitúcií Dobrovoľná služba pre hľadajúcich a HCJB World Radio obsahujú teda objasnenie našej hádanky a sú aj našim spoločným názorom.

Spracoval: Štefan Markuš

S. KIERKEGAARD OPÄŤ NA SLOVENSKU

BOHUSLAV PIATKO
Foto: ĽUBO BECHNÝ

Vstúpiť do priestorov Nadácie POLIS na starobyľom Mariánskom námestí v Žiline, je pohladením duše. Zrazu sa ocitnete vo svete myšlienok veľikánov všetkých storočí a všetkých kontinentov, ktorými sú doslova vytapetované steny miestností, takže začnete „kráčať“ potichu“, aby ste (parafrázujúc Yetsa) „nepošliapali“ atmosféru priestoru.

Organizátori prezentácie knihy *KIERKEGAARDOVO ZRKADLO PRE SÚČASNOSŤ* z Nadácie POLIS Žilina a Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa z Nitre nemohli nájsť lepšie miesto pre túto slávnostnú chvíľu. Vhodne sem zapadli mená garantov podujatia – veľvyslancov na Slovensku z Dánska, Francúzska, Nórska, Španielska, USA, Nemecka a Kanady a ďalší garanti: nedávny slovenský veľvyslanec v Maďarsku Štefan Markuš, dekan FFUKF v Nitre prof. Zdenka Gadušová a predsedníčka správnej rady Nadácie POLIS Dana Prekopová. Moderátor podujatia, kazateľ Cirkvi bratskej v Žiline, organizátor Filozofickej kaviarne Nadácie POLIS a člen Kierkegaardovej spoločnosti na Slovensku Tibor Máhrík otvoril podujatie Kierkegaardovými slovami „*Géniovia sú ako búrka, idú proti vetru, desia ľudí, čistia vzduch. Prítomnosť vynašľa rôzne hromozvody. A podarilo sa. Samozrejme sa podarilo, podarilo sa urobiť budúcu búrku o to vážnejšou...*“

Nasledovali príhovory zástupcov spomínaných veľvyslanectiev, univerzity, nadácie i samotného editora Romana Kráľika, z ktorých mi najviac utkvela v mysli veta zástupcu americkej ambasády, ktorá tak trochu symbolizovala ducha tohto podujatia: „*Každý si môže vybrať v živote čo len chce. No musí si uvedomiť zodpovednosť za svoje rozhodnutie*“.

Recenzné slová predniesol vedec a bývalý diplomat Štefan Markuš. Okrem iného povedal:

„*Dnes držíme v rukách už piaty zborník edície ACTA KIERKEGAARDIANA, Záslužná práca realizátorov projektu. Čítanie zase náročné.*“

*Texty, ktoré doteraz vyšli nás uvádzajú do mimoriadneho myšlienkového sveta. Nespoznávame iba myslenie Sørensa Kierkegaarda, ale dozvedáme sa aj o hodnotení jeho filozofie súčasníkmi. Je Kierkegaard stále aktuálny, je zrkadlom pre súčasnosť? Ak áno, potom v čom? ... Autori novej knihy s vhodným názvom, **Kierkegaardovo zrkadlo pre súčasnosť** naznačujú, že Kierkegaard nestráca duchovno-morálny vplyv ani pre 21. storočie. Hovorí síce, že napodobiť ho nemôžeme, ale v mysli čitateľa zanecháva nádejnú stopu. Kierkegaard akoby monitoroval stav duchovna dneška. A kladie závažné otázky. Ako riešiť problém moderného človeka, ktorý z princípu radikalizmus Kierkegaardovho typu odmieta?*“

A kým za zvuku zvonca uvádzali knihu do života sudičky v podobe zúčastnených diplomatov a garantov, medzi prítomnými sa v prútenom košíku „potulovali“ myšlienky Sørensa Kierkegaarda zbalené do malých papierových roliek.

To predpoludnie v Nadácii POLIS malo však ešte jeden vrchol – nadácia uvádzala do života svoje nové logo. A opäť, tak ako pri predstavovaní knihy, v rámci želaní úspešnej cesty, ďalšie sudičky, tentoraz reprezentanti rozličných profesií, vyslovovali svoje pocity, ktoré v nich nové logo na prvý pohľad vyvolalo. Jednému pripomínalo krídla vtáka, inému roztvorenú knihu, či tryskajúci prameň myšlienok, ideí, alebo naopak ich spájanie sa v jeden prúd.

A trochu netradične na záver ešte niekoľko faktov:

Kniha *Kierkegaardovo zrkadlo pre súčasnosť* je výsledkom spolupráce Torontskej univerzity, Filozofickej fakulty UKF v Nitre a Juhočeskej univerzity v Českých Budějoviach. Do tejto knihy prispeli bádatelia až zo 16 štátov. Editori Roman Králik, Abrahim H. Khan, Tibor Máhrík a Miroslav Sapík ju venovali na znak vďaky Prof. Dr. Zdenke Gadušovej, dekanke FF UKF v Nitre.

Z ROKOVANIA RADY CIRKVI BRATSKEJ

APRÍL 2010

Hanka Kavická, diakonka RCB sa obrátila na zbory v snahe o sumarizáciu diakonických aktivít. RCB podporuje ponuku Betánie ú. z. a odporúča zborom aktívne sa zúčastňovať na akciách organizovaných a koordinovaných Betániou ú. z.

Za účasti tajomníčky pre dorast a mládež, Evky Myjavcovej, prerokovala návrh Stanov a Vnútného poriadku pripravovanej *Únie detí, dorastu a mládeže*. Rada sa rozhodla pokračovať v príprave. Cieľom je na budúcej schôdzi potvrdiť a do zápisu uviesť založenie Únie, vrátane odsúhlasenia personálnych pozícií.

Vyhodnotila priebeh marcovej pastorálky kazateľov aj následnú konferenciu „*Máme čo zvestovať*“. Obe hodnotí celkovo pozitívne, ale pre budúcnosť chceme tieto podu-

jatia organizovať v inom čase a na pastoráľkach venovať viacej času na osobné zdieľanie a modlitby.

Príprava a upresnenie programu výročnej konferencie CB v Leviciach 30. 4.–1. 5. Na konferenčných bohoslužbách si pripomenieme 130. výročie vzniku Cirkvi bratskej. Krátku spomienku a následné zvestovanie Božieho slova prednesie tajomník RCB v ČR, kazateľ Petr Grulich.

Ľudovít Fekete prijal pozvanie trenčianskeho staršovstva a po jeho ordinácii sa 16. mája vykoná jeho voľba za správcu Zboru v Trenčíne za účasti Jána Henžela a Petra Prištiaka.

Rada ďalej konzultovala o zmenách na kazateľských miestach v Bardejove, Prešove a v Leviciach, ako aj o potrebách pre samostatné kazateľské stanice.

Čo som si priniesol z Hermanoviec

Nemyslel som si, že niekedy budem vykladať knihu Zjavenie Jána rómskym veriacim. Stalo sa tak prvú májovú nedeľu v Hermanovciach. Okrem domácich boli prítomní i rómski bratia a sestry, ktorým sa už dlhší čas venuje brat Pierre van Vuuren, misionár z Južnej Afriky. Boli to poslucháči, ktorí nielen počúvali, ale i spontánne reagovali svojím hlasným „amen!“, a to znovu a znovu. Na zvest' o veľkom zástupe, ktorý raz bude stáť pred Baránkovým trónom a v ktorom budú rovnako „gadžovia“ ako Rómovia, odpovedali radostným „haleluja!“ Keď prišiel rad na otázky, boli medzi prvými, ktorí sa pýtali. Pýtali sa ako ľudia, ktorí čítajú Bibliu a aj vedia niečo z Biblie. Pôvodne som šiel do Hermanoviec slúžiť druhým. A nakoniec druhí poslúžili mne, a to práve tí, od ktorých by som to nečakal. Modlitby, spev, svedectvá i odozva na počuté

slovo mojich rómskych bratov a sestier boli pre mňa veľkým povzbudením.

Milý brat Pierre, aj touto cestou Ti chcem poďakovať za službu, ktorú toľké roky tak verne a s láskou konáš. Ale trochu sa i hanbím. Zdá sa mi, že Ty, zahraničný misionár z ďalekej Afriky, robíš niečo, čo by sme mali robiť my domáci. Ale aj vďaka Tebe som tú nedeľu šiel domov s jednoznačnou odpoveďou na otázku, čo pomôže Rómom na Slovensku. Vari peniaze z Európskej únie? Tie pomáhajú bielym, ktorí robia projekty pre Rómov... Rómom na Slovensku pomôže to isté, čo pomôže i bielym. Evanjelium, ktoré nielen zachraňuje, ale i premieňa. Len kto im ho prinesie? Ďalší misionári z Južnej Afriky?

Rastislav Betina (Kazateľ CB v Bardejove)

MEDZI STOLIČKOU A POČÍTAČOM

Keď som sa grafika spýtal, ako je to možné, že sú vymenené úvody v článku, na čo ma po vyjdení čísla upozornila autorka, predpokladal som, že mi povie, že je to chyba softveru, lebo som si nevedel predstaviť, že sa také dačo môže stať. Odpovedal mi, že chyba sa nestala v počítači, ale medzi stoličkou a počítačom. A tam je človek. Jeden, čo chybu spravil (grafik), druhý, čo si ju nevšimol (ja). Ospravedlňujeme sa týmto Janke Kaučárikovej, autorky článku Umenie byť druhou (Dialóg 4/2010, str. 14). Na úvod jej článku sme uverejnili úvod z predchádzajúceho čísla.

Správny úvod k článku Umenie byť druhou je tento:

„To chce zomieranie... a sebadisciplínu... a poslušnosť. Treba sa viac učiť trpezlivosti a tichosti. Táto rada sa ťažko uplatňuje. Nielen v rodine, zbore, ale vo vzťahoch všeobecne je často potrebné ustúpiť. Komu, čomu a prečo?“

(šéfredaktor)

NEOKLAMEŠ

Skúsené a tradičné politické zoskupenia zlyhali a „vypadli z hry“. U našich južných susedov sa to prihodilo dvom. Maďarskému demokratickému fóru (MDF) a SZDSZ. Katastrofálny prepád však zažili socialisti. Ich príbeh, po ôsmich rokoch vládnutia, do oslabenej opozície je poučný. Zo 386 kresiel Maďarského parlamentu získali iba 28 mandátov (necelých 20%). Čo sa vlastne stalo? Pred nejakým časom premiér Ferenc Gyurcsány, pri hodnotení štátneho rozpočtu priznal, že jeho vláda klamala. Veta pokánia: „*Klamali sme včera, cez deň aj v noci...*“ prenikla na verejnosť a predznamenala pád. Verejná mienka ho prinútila k abdikácii. Nezdá sa vám to čudné? Politik sa priznal k chybe, pokajal sa, odkryl pochybenia vlastného kabinetu.... a padol. My by sme očakávali, že po spovedi nastane nový počiatok a odpustenie. Ježiš hriešnikom hovorieval: „*Chod' a nehreš viac.*“ Klamstvo je však podľa Desatora hriechom (Ex 20, 16). Ak Ježišov hriešnik bol napr. klamár, potom po vzájomnom kontakte so Záchrancom si zrejme musel zapamätať, že jeho budúcnosť môže byť iná, ak prestane šíriť lož. Nič viac a nič menej. Ježiš však hriešnika od následkov špatnej minulosti nikdy neoslobodil. Boh nám odpúšťa, ale dôsledky si pone sieme. Tento princíp má všeobecnú platnosť. Uplatňuje sa v duchovnom aj v občianskom živote. Mňa zaujala skutočnosť, že tento biblický princíp sa nevedome uplatňuje aj v politickom živote. Za klamstvo ponesieme následky, o tom niet pochýb. Premiér Gyurcsány urobil pozitívny krok, keď sa verejne pokajal. Akt však pokračuje, lebo etický deficit v ľudskom konaní sa nevyhnutne prejaví dôsledkami. Sme zodpovední za svoje činy. Keby to tak nebolo, človek by neustále ospravedlňoval svoju minu-

ŠTEFAN MARKUŠ

Zloženie Maďarského parlamentu sa po aprílových voľbách totálne zmenilo, čím voliči ukončili osemročné vládnutie ľavicovo-liberálnej koalície. Maďarská socialistická strana (MSZP) utrpela hanebnú prehru a Zväz slobodných demokratov (SZDSZ) do volieb ani nenastúpil. Absolútnym víťazom volieb sa stal Zväz mladých demokratov (FIDESZ) a moc prevzal, s ústavnou väčšinou, staronový Viktor Orbán.

lost', dokonca ju nanovo interpretoval. Naším problémom je, že často klameme bez toho, aby sme si to uvedomovali. Americkí sociológovia zistili, že vybraní klienti počas testu predstierali, klamali alebo hovorili len čiastočnú pravdu priemerne osemkrát za hodinu (pravdu zisťovali na detektore lži). Výsledok výskumu šokuje. Nevieme, či vo vybranej vzorke boli aj kresťania. Napadlo mi, ako by podobný test dopadol, keby skúšobná vzorka bola zostavená z evanjelikálov zo Slovenska. Boli by výsledky výrazne lepšie? Vedci tvrdia, že Homo sapiens má náchylnosť ku klamstvu kódovanú v genofonde a tým udržuje evolúciu v chode (*sic!*). Lož u človeka sa pokladá za pud sebazáchovy, aký pozorujeme u zvierat. Je pozoruhodné, že sme pohotoví k rôznym formám klamstva. Klameme pre existenčné problémy, pre zachovanie dobrej povesti, pre spoločenské výhody, pre hanbu zlyhania, pre svoju bezpečnosť, dokonca pre dobro našich detí. Klameme manželov-manželky, klameme daňových úradníkov, nehovoríme pravdu lekárom, policajtom, sudcom ani rodičom. Cigánime aj svojmu kňazovi. Taká je pravda o nás.

Boh-Stvoriteľ tieto negatíva o človekovi predvídal. Preto, na hore Sinaj „jemným“ povelom zakázal klamať: „*Nevyslovíš krivé svedectvo proti svojmu blížnemu*“. Slová, ktoré o sebe a iných vyslovujeme majú veľký význam. Oslobodzujú alebo zatracujú. Hovoríme buď pravdu, alebo lož. S pravdou je to v každom prípade ošemetné. Po čase sa vždy vyjaví. Sovietska lož o Katyni trvala dlho, a predsa... Dokážeme vo svete klamstva merať naše slová v kontexte počiatkov konca? Pamätajme, že pre udržovanie morálnej hygieny je 9. prikázanie jedno z najdôležitejších. **Neoklameš!**

DIALÓG

MLADÝCH

05/2010, III. ročník

EDITORIAL

foto: N. Máhriková

Každý z nás buď už stál, alebo len bude stáť pred otázkou: „Isť na vysokú školu?“ Na toto rozhodnutie vplýva naše okolie, stredná škola, ktorú sme vychodili, názor rodičov alebo finančná situácia, v ktorej sa nachádzame. Pokiaľ sa však rozhodneme pre túto alternatívu, tak nie vždy musíme mať ujasnené, čomu sa vlastne chceme intenzívne venovať v budúcnosti. Kde strávim najbližšie roky života? V akom meste spravím prvé samostatné kroky? Kde stretnem ľudí, ktorí ma budú ovplyvňovať v mojom ďalšom živote? Pri čom a nad čím budem tráviť prebdené noci pred skúškami?

Každý má inú cestu a spôsob výberu. Niektorí vie od malička, čím chce byť a kam chce ísť. Niektorí si ani na prijímačkách nie je istý, či je tam, kde chce byť, a tam, kde má byť. Výber je zložitý. Môže sa dokonca stať, že po pár rokoch na jednom mieste zistíme, že naše miesto je niekde úplne inde. Alebo len inde, ale nevieme kde.

Spraviť tento veľký a dôležitý záväzok pre náš budúci život teda nie je vôbec jednoduché. Neexistuje návod a neexistuje postup. Prichádza zistenie, že maturita nie je takou skúškou dospelosti ako samotný výber toho, čo s nami bude ďalej. Najdôležitejšie je však vedomie, že máme niekoho, kto nás vedie po našej ceste a má s nami tie najlepšie a najvhodnejšie plány.

(Jer 29.11) *Lebo ja poznám úmysly, ktoré mám s vami - znie výrok Hospodínov - úmysly smerujúce k blahu a nie k nešťastiu: dať vám budúcnosť a nádej.*

Eva Kianičková
(vedúca redaktorka)

redakčná rada: **Eva Myjavcová** (predsedníčka)
Bohuslava Bánová
Juraj Institoris
Bohuslav Piatko

KONTAKTY:

vedúca redaktorka: **Eva Kianičková**
e-mail: **kianickova.eva@gmail.com**
mobil: **+421 903 822 042**
redakcia: **Jana Cabadajová**
Dalibor Beregszászi
Nad'a Máhriková
grafické spracovanie: **Nad'a Máhriková**

KOMENTUJTE témy z Dialógu aj z Dialógu mladých! Takisto, ak radi píšete **BLOGY**, alebo robíte **FOTKY**, neváhajte a ozvite sa nám, radi vám dáme priestor pre uverejnenie! Svoje reakcie a iné príspevky nám posielajte na:

kianickova.eva@gmail.com

Takisto sa môžete zapojiť do diskusie na:

www.mesacnikdialog.sk

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu :)

ČO LEN ZO MŇA BUDE??

kam na „výšku“ ?

Mnohým študentom sa raz naskytne možnosť podať si prihlášku na vysokú školu. V súčasnej spoločnosti už nie je tak závažná otázka, či tam vôbec ísť (a zvlášť nie, ak študujete na gymnáziu), ale oveľa frekventovanejšou je otázka výberu.

Sama stojím pred rozhodnutím, na ktorú z vysokých škôl pôjdem študovať. Zvažujem svoje záujmy, kapacitu, náročnosť, vzdialenosť, vôbec, svoju budúcnosť a hlavne rozmýšľam, kde ma chce mať Pán Boh. V hlave mám mnoho otázok, niekedy až zmätok. Mám študovať niečo, s čím už mám nejaké skúsenosti a viem, že by ma nasledujúca práca celkom bavila? Alebo sa mám pustiť do niečoho náročnejšieho, s čím veľa skúseností nemám, čo nezvládne hocikto, ale ja možno áno? Vybrať si školu, ktorá je čím menej náročná a pokiaľ možno čo najbližšie, aby som sa mohla naplno venovať práci v zbore? Alebo si mám vybrať podľa toho, čo ma baví aj za cenu toho, že vypustím nejakú službu v zbore?

Často sa pýtam ľudí okolo mňa na ich názor. Spolužiáci väčšinou tvrdia opak ako moji rodičia, ich predstava je zase iná ako tá moja, každý má vlastný názor, ale tie najdôležitejšie sú názory ľudí, ktorí ma poznajú. Keď už sama neviem, kto som, vedia mi pripomenúť, čo rada robím, vedia, čo by som zvládla a keď si sama neverím, vedia ma povzbudiť. Vďaka Bohu

za nich! Blízky človek je v takýchto rozhodnutiach veľkým darom.

Uvedomujem si, že toto rozhodnutie je dôležité. Nakoniec, povolanie, pre ktoré sa rozhodnem, budem robiť celý život. Ale tiež si uvedomujem, že to nie je to najdôležitejšie. Hlavným povolaním pre mňa vždy ostane ako pre kresťana „rybárs-

ka“ profesia. No a kdekoľvek sa nachádzate, akúkoľvek prácu vykonávate, vždy exituje milión príležitostí svedčiť ľuďom okolo seba. Verím, že moje uvažovanie o výbere vysokej školy Pán Boh povedie ďalej správnym smerom. A to, na akú školu sa dostanem, bude súčasťou Jeho plánu so mnou.

Lucia Myjavcová

Pred dlhším časom som videl TV inscenáciu, kde sa príbeh točil okolo chirurga, ktorý bol obvinený z toho, že vykonal neprimerane riskantný operačný zákrok. Tento zákrok sa, žiaľ, nepodaril a pacient zomrel. Pri súdnom pojednávaní žalobca prezentoval psychologický posudok, kde bolo uvedené, že daný lekár trpí „božským komplexom“. Neviem, či je to skutočný medicínsky termín alebo išlo iba o výmysel filmového priemyslu, tu ale „božský komplex“ označoval stav, kedy nejaká osoba z pozície svojho postavenia, vplyvu alebo profesie, získala pocit, že má moc nad životom iných ľudí, že má moc život dať, alebo vziať.

Nezvyčajný pojem „božský komplex“ potom v mojej mysli zapadol do málo vetranej časti mojej pamäte, aby sa vynoril po niekoľkých rokoch v čase, keď som začal uvažovať o štúdiu teológie. Nebol už spojený s príbehom chirurga-vraha, ale sa premenil na vedomie toho, že v istom zmysle každý z nás môže život dávať, alebo brať. Nebol to jediný hybný moment môjho rozhodnutia, ale určite bol veľmi jasný. Neskrýval v sebe žiadne obavy, otázky alebo vedľajšie pohnútky. Pochoopil som, že ak má niečo skutočne zmysel, tak privádzať ľudí k životu, a to hlavne k životu, ktorý nekončí ustatím telesných funkcií a rozkladom tkanív.

Mal som 32 rokov keď som uveril v Boha a dal som sa pokrstiť. Žil som v tom čase v USA a mojím plánom bolo zaraobiť si kopec peňazí na splnenie svojich snov. Tam moje horizonty končili. No namiesto toho vstúpil do môjho života Boh. A hoci som nemal vnútorné volanie do konkrétnej služby, moje postoje, motívy, ciele sa v mnohom zmenili. Uvedomil som si, že musím svojou (hoci aj malou) časťou prispieť k šíreniu Dobrej zvesti o tom, ako Pán Ježiš otvoril cestu k Bohu. V tomto svetle sa všetky ostatné záujmy a ciele ukázali ako bezvýznamné.

V súčasnosti končím druhý ročník štúdia na Katedre evanjelíkálnej teológie v B. Bystrici a som vďačný Bohu, že mi dal odvahu urobiť tento krok. Aj keď ešte nepoznám presné miesto, kde ma Pán chce mať, mnohé otázky sa vyjasnili a viem, že dozrejú v pravom čase. To, čo vnímam ako veľkú potrebu v dnešnej dobe, je prebudenie túžby po posvätenom, očistenom živote, bez kompromisov vtedy, keď ide o vernosť Bohu. Práve v tomto čase je to veľmi ťažké, lebo svet nás vtáhuje silou tornáda do víru konzumu, zdanlivých možností, ľahostajnosti, egoizmu, povrchnosti. Potrebujeme vodcov (kazateľov, starších, misijných pracovníkov ...), ktorí majú múdrosť a sú vedení Duchom Svätým. Ale možno ešte viac chýbajú ľudia, ktorí nepracujú v cirkvi, ale v „civilných“ profesiách, no neoddeľujú svoj život s Bohom od života s ľuďmi. Títo sú vo svete najlepší svedkovia o Bohu. Aj preto sa domnievam, že je dobre, ak sa rozhodne teológiu (napríklad len bakalársky stupeň) študovať aj človek, ktorého cieľom je viac vedieť o Pánovi a lepšie slúžiť na tom mieste a v tej situácii, do ktorej ho Pán Boh postaví, či už je to priamo v cirkvi, alebo mimo nej. Myslím si, že nie je iné kritérium ako milovať Hospodina a túžba slúžiť, ak sa rozhodujeme pre štúdium teológie. Vedieť od počiatku, kde ma Boh volá, je veľké plus. Ale aj keď nemáme istotu, pri správnom nastavení srdca, On ukáže vo vhodnom čase, kde je to miesto, z ktorého môžeme rozširovať semienka večného života.

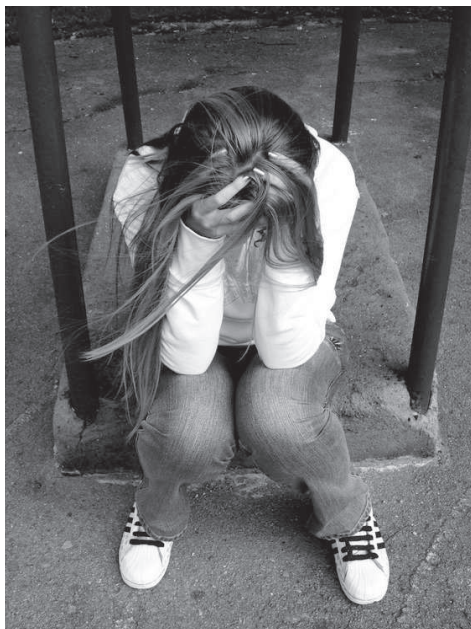

Pavol Krasnecvetov

jak jsem se (ne)dostala na VŠ

Já jsem si vysnila žurnalistiku. Už jsem se viděla v nějaké kanceláři ponořená do svých myšlenek, s prsty kmitajícími po klávesnici. Přišlo mi to jako vážně hustej obor, takovej neobyčejnej, bezkonkurenční, naprosto nářezovej. „Panejo,“ říkala jsem si v duchu, „jsem Markéta a studuji žurnalistiku.“)

Moje plány ale pozměnil o pár měsíců později náš mládežnický zimní pobyt, kde jsem měla možnost rozhovoru se studentkou Speciální pedagogiky na MU. Byla jsem nadšená z jejího zapálení pro práci s dětmi s různým druhem postižení, zejména s Downovým syndromem. A já jsem si v té chvíli uvědomila, že i můj směr by mohl být speciální pedagogika, když už tak dlouho pracuji s dětmi. Tak jsem si podala přihlášku na obor Spec. pedagogika na MU Brno a na UP Olomouc. Na přijímacích jsem se cítila v pohodě, modlila jsem se moc za to, aby mě tam Pán dostal a aby tohle moje studium mohlo být požehnáním. Na přijímacích na MU jsem věděla, že můj test dopadl velmi velmi špatně. Nic jsem si z toho nedělala, moje myšlenky směřovaly jen Spec. pedagogiku v Olomouci :o), „Wow, Olmík, tam je skoro půlka naší mládeže :) Tam bych moc chtěla.“ Na ústním pohovoru jsem se cítila hodně free, prostě sem „cítila“ že jsem to udělala. Cítila jsem v sobě POKOJ. Jenže v té chvíli jsem ještě nevěděla, co ten pokoj znamená.

A tak začaly prázdniny. Domů mně přišly celkem tři obálky s hroznou větou: „Nepřijat(a).“ Nedomýšlela jsem to pochopit. Cítila jsem se strašně. Nejsem přijata! Moje plány skončily tak rychle, jak začaly. V té době jsem se musela hodně přiblížit Bohu, abych pochopila, co to všechno mělo znamenat. Byla jsem si jista, že kdyby to byla Boží vůle, tak mě tam dostane, i kdybych měla IQ 12. V tu dobu jsem prosila spoustu lidí o radu. Dokonce mě napadaly myšlenky o misii. Třeba po mě Pán chce, abych někam odje-

la? Už byla skoro půlka prázdnin pryč a po mnohých doporučeních jsem začala hledat na internetu i školy, na které jsem se nechtěla „snížit“ – tedy vyšší odborné školy.

Najednou na mě přímo „bafla“ stránka školy CARITAS v Olomouci. Její myšlenka mě zaujala. Trošku mě začalo bít srdce. Nevěděla jsem proč. Potom jsem to uviděla. „Wow! DRUHÝ KOLO PŘIJÍMAČEK BAKALÁŘSKÉHO STUDIA.“ Hnedka jsem se podívala na obory, které tam mají a zjistila, že i to by mohl být šálek mého čaje. O chvíli později už jsem tiskla přihlášky a asi tři hodiny je s veškerou zapáleností vypisovala. Pohroužena do modliteb jsem nastoupila před komisi při prezenci. Rozrušeně jsem začala hledat svoje doklady a po dvou minutách jsem zjistila, že mi chybí občanský průkaz. Tak, jak jsem se zapotila před touto komisí, jsem se nezapotila nikdy předtím. Bylo to ve skutečnosti pár minut, ale pro mě to byla skoro věčnost. Dohadovali se tam o tom, jestli můžu přistoupit k přijímacím zkouškám, nebo ne. V duchu jsem si říkala: „Tak to už si, Pane, děláš srandu, to mě jako teď po tom všem hnedka na začátku vyrazí?“ Na to jako kdybych slyšela odpověď: „Markéto, buď v klidu, mám to ve svých rukou.“ Po mém

vnitřním boji se na mě porota usmála a řekla, ať pokračuji dál :o) (AMEEEN!)

Byla jsem šťastím bez sebe, když mi konečně přišla obálka s očekávaným obsahem „Přijata!“ Protože tahle škola pro mě není jen o studiu, je to součástí mého života. Je neuvěřitelný, jak si Bůh člověka povolává. Jak si používá tisíc věcí k tomu, abychom mohli jednou být na nějakém místě a s díky na rtech volali „aleluja“.

Chci vás všechny, kteří se modlíte za nějaké povolání, školu nebo prostě místo, kde máte v životě být, moc povzbudit. Buďte s Bohem neustále. On napřímí vaše stezky! On vás povede! Vložte to do jeho rukou a prostě, ať vám dává moudrost! Bůh je úžasný a mocný a můžete mít jistotu, že pro vás má ještě úžasnější plány, než máte teďka na mysli.

Důvěřuj Hospodinu celým srdcem, na svoji rozumnost nespolehej. Poznáváj ho na všech svých cestách, on sám napřímí tvé stezky. (Příslaví 3, 5-6)

ako sa zo mňa nestal Dr. House

Už v škôlke som vedela, že budem lekárkou. Chcela som pracovať na chirurgii, operovať, zachraňovať životy. Počas základnej školy som nemala pochybnosti o svojom budúcom povolání. Bavila ma biológia človeka a filmy z lekárskeho prostredia. Do svojich desiatich rokov som bola pomerne útle a utiahnuté dievča. Bojazlivé a s nedostatkom zdravého sebavedomia. Viem, čo ma deptalo, nebola som ničím výnimočná, žiadna krásavica, „bifloška“, a túžila som po veľkej láske. V dvanástich rokoch som začala chodiť na hádzanú, a tam som si svoje smutné chvíle fyzicky vybijala.

Po skončení ZŠ som pokračovala na gymnáziu, ktoré ma malo pripraviť na medicínu. Ďalej som hrala hádzanú a vďaka nej som už nebola to útle a utiahnuté dievčatko, ktoré „reve“, keď na niekoho zvýši hlas. Práve naopak. Bola som fyzicky zdatnejšia a oveľa sebavedomejšia ako predtým.

A moje depresie sa prehlbovali. Mala som pocit, že ma nikto nemá rád tak naozaj, bezpodmienečne. Cítila som tlak, že milovaná som len vtedy, keď som poslušná, vzorná, šikovná, keď dám veľa gólov, keď nemám problémy. Inak nie. Nechcelo sa mi takto žiť. Chcela som utiecť z môjho rodného mesta a nájsť niekoho, kto ma bude milovať takú, aká som. Pred kým svoje problémy a zlyhania nebudem musieť skrývať.

Jediným východiskom bol pre mňa odchod na vysokú školu a bývanie na internáte. Dúfala som, že ma na výšku prijmú, lebo inak som si nevedela svoj život ďalej predstaviť. A tešila som sa na svoju vysnívanú medicínu. Problém nastal vo štvrtom ročníku tesne pred podávaním prihlášok. Zrazu, nikdy nie predtým, mi všetci začali vysvetľovať, že si nemám podať prihlášku na medicínu, ale na prírodovedeckú fakultu. „Kam?“ pýtala som sa. „Ja nechcem byť učiteľka! Vždy som chcela byť doktorka!“ Mohli sme si podať len jednu prihlášku. Na medicínu sa vraj nedostanem, lebo nemáme žiadne známosti. Bodka. Všetci vraveli: „Toľko rokov si sa výborne učila, bola by škoda, ak by tá neprijali do žiadnej školy. Musíš si vybrať inú školu.“ Bolo pre mňa životne dôležité ísť preč a tak som behom týždňa obetovala svoje 18-ročné sny o chirurgii.

Ocitla som sa na učiteľskom odbore Matematika-Biológia. Na prvej prednáške z matematiky som sa pýtala: „Kde to som? Nerozumiem tomu, ani ma to nebaví!“ Ale bola som aspoň na internáte a chcela žiť naplno a byť sama sebou. „Konečne sloboda! Tu nemusím byť poslušná a vzorná.“ Opäť som si našla hádzanársky klub. Mala som novú partiu. Uživala som si život, ale moje depresie neprešli. Bolo mi ľúto za medicínu. Študovala som niečo, čo ma neba-

vilu. Nestretla som veľkú lásku. „Načo som tu?“ Čistá sloboda nedávala môjmu životu zmysel.

Ani neviem ako som raz vošla do jedného z bratislavských kín. Premietali film Ježiš. Prvýkrát som počula niečo o Bohu, prvýkrát v živote som počula príbeh Ježiša Krista. V závere filmu bola výzva, kto chce prijať Ježiša do svojho života. Modlila som sa. Prvýkrát v živote. Bolo to všetko veľmi neznáme, ale zároveň som cítila, že Ježiš je tá moja „veľká láska“, ktorú hľadám. Prešlo niekoľko týždňov a ja som sa na internáte

zoznámila s novým chalanom. Ten ma pozval na biblickú skupinku, ktorá sa stretávala každý týždeň. Začala som tam pravidelne chodiť. Dostala som tam svoju prvú Bibliu. A k nej odpovede na všetky svoje otázky. Môj život začínal mať konečne zmysel.

Zmenil sa môj pohľad na mnohé veci, menili sa moje hodnoty. Začala som hľadať pravdu o sebe, o živote, o svojom okolí. Viac ako predtým som začala vnímať utrpenie iných, násilie vo svete, nespravodlivosť a potrebu milosrdenstva a obetavosti z mojej strany. Už sa život netočil len okolo mojich nenaplnených túžob. Ráno som vstávala a večer zaspávala so chcením porozumieť Božej vôli a Božím plánom so mnou na učiteľskej škole. Lebo len vďaka tomu, že som na tejto škole bola, som našla svoj nový život. Z akejsi nostalgie za medicínou som si ešte potajme vybavila účasť na dvoch pitvách s kamošmi z lekárskej fakulty. Chcela som to zažiť, lebo som vedela, že lekárka sa už zo mňa nestane a túto možnosť už nikdy mať nebudem. A bol to pre mňa silný zážitok.

Školu som úspešne skončila. Chalan, ktorý ma prvýkrát priviedol na skupinku, sa po škole stal mojim manželom. Priviedol ma do Levíc a tam sme začali navštevovať miestny zbor CB. V školstve som pracovala 10 rokov. Veľa som sa tam naučila a bola to dobrá príprava na moju ďalšiu prácu. Od obrátenia na výške je stále mojim životným mottom „naplniť Božiu vôľu vo svojom živote“. A Boh ma predívne vedie po svojej ceste. Zo školsťva som sa dostala do tretieho sektoru. Angažujem sa vo viacerých mimovládnych organizáciách a druhý rok viediem Mládežnícke centrum KONTAKT v Leviciach. Nič z toho, čo som zažila a naučila sa na mojej doterajšej životnej ceste, nepovažujem za zbytočné alebo zlé. Všetko mi bolo užitočné a na dobré. Aj teraz z toho ťažím, stále sa ďalej učím a snažím sa zachraňovať ľudí. Sice nie na operačnom stole, ale ľudí stratených vo svete a v svojich nenaplnených túžbach.

A keď ma občas chytí nostalgia za medicínu, pozriem si doktora Housa...

Mirka Števková

HLAS Z BRNA

Štvrtým rokom som v Brne, no do tamojšej mládeže v zbere na Kounicovej aktívnejšie chodím možno tak dva, tri roky. Nie že by som skôr nechcel, ale nedalo sa kvôli škole a moja povaha neumožňuje tak ľahko nadväzovať nové kontakty. Každopádne, hranice som zbúral a môžem sa tešiť z toho, že zažívam aj kariérny postup.

V staroturanskej mládeži (a predtým doraste, ono sú to vlastne stále tí istí ľudia) som po tých rokoch mal svoje miestečko, či úlohu, kde som sa mohol realizovať a ostaní sa na mňa v tom (snáď) mohli spoľahnúť. Na jednu stranu tak môžem byť platný pre Boha a využívať dary, ktoré mi dal, na druhú stranu je uspokojená aj ľudská povaha byť potrebný. Som súčasťou kolektívu a som tam, skrátka, ako doma. No a zrazu nastala zmena. Nové prostredie, noví ľudia, nové zvyklosti. To, čo ostalo staré, bola potreba mať spoločenstvo, miesto, kam by som rád chodil, a cítil sa tam riadnym členom, nie len ako návšteva, ktorá príde na čaj. Ako som už spomínal na začiatku, v realizácii toho mi bránili isté okolnosti. Našťastie som sa ich zbavil. Postupom času (asi po roku) vyšlo najavo, že by sa Brnenskej mládeži zišiel niekto, kto by viedol chvály, alebo aspoň doprevádzal pri speve. To je moja pozícia aj na Turej, takže som sa toho rád ujal. Bol mi už zverený nejaký úvod a aj jedna celá téma. Úlohy teda mám a vzťahy sa vcelkom rýchlo vyvrbili tiež. Na druhú stranu, dostať sa k niečomu nebolo možno až tak ťažké, pretože táto mládež je pomerne malá, takže treba priložiť ruku k dielu. Aby ste tomu rozumeli, v Brne na Kounicovej sú dve skupiny mládeže – v pondelok (do tej chodím) sa ľudovo volá veteráni. Chodia sem vysokoškoláci a vyššie ročníky z Brna, či iných miest a tieto mládeže sú hodne diskusné, úvahové a tak. (Ne)Pravidelná účasť je v súčasnej dobe okolo 15 ľudí a jej budúcnosť je neistá. Druhá skupina mládeže sa stretáva v utorok a je to mladšia mládež. To sú viacmenej všetko decká z Brna, ktorí by mali byť stredoškoláci, ale ich nerozlučnosť spôsobila, že sú medzi nimi aj vysokoškoláci. Táto skupina je teda mladšia, živšia a väčšia.

Tak aby som to zhrnul. Svoje miesto v Brnenskej mládeži som si našiel a som za to vďačný. Považujem to za dôležité nielen preto, že v Brne trávim svoj študentský život, ale aj preto, že tu pravdepodobne strávim aj mnoho ďalších rokov a treba sa nejakým spôsobom do miestneho zboru.

Matúš Durec

ZAPOJTE SA AJ VY DO TVORBY DIALÓGU

Privítame Vaše názory a postrehy: dialog@mesacnikdialog.sk
v diskusnom fóre na: www.mesacnikdialog.sk
aj písané na adresu redakcie

Jún:

Mnohé štáty EU legalizujú homosexuálne partnerstvá. Nevyhýbajú sa tomu ani niektoré cirkvi. Aký je náš názor? Zapojte sa do témy
HOMOSEXUÁLNE PARTNERSTVÁ A MY

Júl, august:

Redakčné prázdniny

September:

MISIA NA UKRAJINE